

מקרי הרג בגדה המערבית נובמבר 89 – יוני 90

נהרגו לפי הנהלים

מקרי הרג בגדה המערבית

נובמבר 89 – יוני 90

נה

פרסום מיוחד של "דפי עמדה"
תנועת "יש גבול"
ת"ד 6953, ירושלים 91068
הפקה: נבו הוצ"ל בע"מ, ירושלים
ירושלים, 1990

נהרגו לפי הנהלים

מקרי הרג בגדה המערבית

נובמבר 89 – יוני 90

מאיה רוזנפלד

הקדמה

קטרוקט

את הרשימה הבאה פירסמתי במוסף הפוליטי השבוע של "חדשות" ביום שישי, תשעה בפברואר 1990. מאיה רוזנפלד זוכרת אותה בכתורת "בן-הגנן", והיא טועה, היתה לה כותרת אחרת. אבל אין ספק – מבחינת התוכן היא צודקת. הנה:

בן הגנן

ישראל כן ישקר. שבוע קודם הלכנו לראות את "עונת יובש לבנה", סרט על דרום-אפריקה, עם מרלון ברנדו, לפי רבי-מכר של הסופר אנדרה ברינק. לא רק בגלל ברנדו, אלא מפני שהבן אומר מאמריקה אתה חייב לראות, מתי כבר נעשה בארץ סרט ישראלי כזה פשוט. אחר כך קראתי מה שכותבים מבקרי הקולנוע שלנו, והשתכנעתי סופית שחייבים לראות. בסרט, המשטרה הלבנה בסואטו רוצחת ילדים בהפגנה בכינון ישיר, כלומר כיריות של רובים, ישר. ועוד רואים דברים קשים, מכות, עינויים, ושקרים בבית-המשפט, ואין גורלם של השחורים אכזרי ואין מצבם של הלבנים אכזר. במהלך הסרט דונלד סתרלנד, מורה סימפטי שלא רוצה לדעת מכלום, נאלץ לדעת יותר ויותר, ומאבד כך את כל עולמו בתהליך ההתפכחות הבלתי נמנע שלו. הדרמה התחילה בזה שלגנן השחור שלו הרגו בהפגנה את הילד בין השתיים-עשרה. אחר כך הכל מתגלגל כבר, מפני שסתרלנד עושה את הטעות ומתחיל לחקור. המבקר גידי אורשר אינו יכול שלא לראות את האינתיפאדה בסרט, קצת מתבייש שנדלק עליו, ומוצא בו פגמים. אין בו חידוש בעיניו – כבר עשו דברים כאלה. כלומר בקולנוע. ידידי שניצר

ביום שישי שעבר הלך ויקטור נחמיאס לכפר חוסאן, ועשה כתבה די רגועה. הלך לראות בחוסאן איך שלושים וכמה שנים לאחר פעולת התגמול שסידר שם יו"ר המרכז, סידר לנו עכשיו צה"ל את השהיד הראשון, להרבות שנאה. ילד בן שתיים-עשרה.

לפני שהם מראים קטע על שחפים בחולה, על אולפן בעפולה, אני מתאמץ לשמוע מה שאומר למצלמה אחד אל"מ דני, בחוסאן. היו רעולי-פנים והיו לא רעולים, אבנים, וכמובן סימטאות, וברחו, ובקיצור: הילד נורה. אחר כך, לפי הנהלים, הוא מת. נחמיאס שואל את דני, תראה, הרי הסמג"ד סמג"ד ויש לו ניסיון, והנחיות, וגם כוונת מיוחדת על הרובה, אז ככה בכינון-ישיר ירייה ראשונה וזהו? אל"מ דני "מסביר" משהו, ואם אתה לא ממש עם האף בתוך המרק-עוף-עם-לוקשן, ערב שבת היום, אז פשוט אי-אפשר להאמין איך שהמצח הזאת נחושה. נחמיאס לא מוותר, ועוד יותר בעדינות, ממש ברוך, מציע לאל"מ דני: אבל אם כבר הוא ככה מכוון, הסמג"ד, אז למה דווקא על הילד שלא רעולי-פנים? ואל"מ דני, האיש שלנו בגיזרה, אומר משהו. הייתי משלם אם מישו הקליט את הרפליקות האלה בוידאו, מלאכת מחשבת של קוממיות-ישראל-נטו. מצח

לא יכול גם הוא שלא לנזוף בכמאית השחורה שעשתה סרט הרצאה "מסיונרי", וכועס שהסרט נאיבי בדיוק כמו הגיבור סתרלנד — הכיצד מורה להיסטוריה לא יודע כלום עד לרצח בן הגנן?

אלא שעיקר הבעיה בסרט, כך התברר לי, הוא שהבמאית יוזאן פאלסי, ילידת מרטיניק, לא התייעצה קודם עם מר אורי קליין, מבקר הקולנוע של "הארץ": "סרט פוליטי שמוכן להקריב יעדים פוליטיים אחרים למען מטרתיו המיידיות, אינו אלא כלי שרת בידי מנגנון דיכוי קולנועי".

אתה בורח לצד השני של הרחוב, גם שם, ב"העיר", הקולגה גאל בורשטיין מתבייש שהוא מרותק לסרט, עוד מקצוען שמרוב מקצועיות לא מסוגל לראות סרט. במאמר כאורך הגלות, אלוהים יודע מה הוא רוצה, משהו לא בסדר בסרט: "קלישאות", "קלישאות שכנגד", העסק "טריטוריאלי" — סך-הכל סיפור פשוט על איך הורגים ומענים, לא ביג דיל. טריטוריאליות שרק "בתל אביב וביוהנסבורג" עשויה עוד להרשים. ביוהנסבורג דווקא מתרגשים היום.

למה, ואיפה אנחנו, לא בתל אביב? סוף-סוף אני מוצא אחד שמסתכל בסרט ובאינתיפאדה, ולא מתבייש. אכן, אין שום תיחכום ברציחות, וברוב העתונים נמאס מלדווח כל יום על הרוגים על פצועים על ילדים, מה כבר יש כאן חדש. אבל ב"הפטיש", המקומון התל-אביבי של השכונות, כותב הבלתי-מקצוען אילן שואל: "אל תחשבו פעמיים אם ללכת או לא ללכת ל'עונת יובש לבנה'. פשוט רוצו". בעברית פשוטה, "הפטיש" אומר למה זה סרט שלנו.

כשגמר ויקטור נחמיאס עם אל"מ דני, עבר לערבית ודיבר עם אבי הילד ההרוג, והוא, האבא, עבר אז פתאום לעברית ואמר, "אני הרי הגנן של היהודים, כל השנים במבשרת ובמוצא-עילית ובכית-הכרם ואצל רג'ואן, ויחד עם הילד חמש שנים בגינה של פרופ' רחמילביץ ממחלקת הדם בהדסה".

לא בלי היסוס צלצלתי לד"ר ברכה רחמילביץ. גם היא, כמו בעלה, חוקרת דם. אנחנו מאותה

שכונה, יש לנו בערך אותם סטודנטים, היינו ילדים כמעט באותו בית-ספר. היא קראה את הספר והתרגשה. ראתה את הסרט והתרגשה מאוד. וכמובן האנלוגיה הרגה אותה, האינתיפאדה. "ראית את ויקטור נחמיאס ביום שישי?" אני שואל. לא, היא לא ראתה, אבל "היו איזה מאתיים טלפונים, כולם אמרו משהו בסגנון של 'נהייתם סלבריטי, הזכירו אתכם בטלוויזיה'". משהו שאל על האנלוגיה, לא עם האינתיפאדה, האנלוגיה עם הילד של הגנן? — "לא". ברכה נדהמת, איך לא חשבה, הרי זה ממש כמו בסרט, לא יודעת את נפשה. ברכה זוכרת יפה את הגנן, שושה קראו לו, גם הילד, אם כי קשה לה לזכור איזה ילד, היו לו שנים-עשר. ואילו הופיע שושה על מפתן ביתה היום? "היה מקבל כמו תמיד סימפטיה, חום, קפה, השתתפות-בכאב". בין השיחה הראשונה והשניה שלנו, הציקו לה שני דברים. האחד: בעלה, הפרופ' רחמילביץ (בחו"ל), בטוח לא היה רוצה להתערב; היא עצמה שונה, אבל "מה הייתי עושה, אני לא יודעת, הרי זה היפותטי". עם הרבה התנצלות אני אומר, בעצם הוא כבר היה אצלך בסלון, ביום שישי, עם נחמיאס. "לא יודעת, באמת לא יודעת מה הייתי עושה, אם פשוט היה אומר תעזרי לי לחקור".

והדבר השני: לא יכולה לסלוח לעצמה שעד השיחה שלנו, למרות הספר ולמרות הסרט ולמרות האנלוגיה האינתיפאדית, לא עלתה על דעתה האנלוגיה עם בן-הגנן. מתקשה להאמין לעיוורון של עצמה, איך לא ראתה — פתאום היא חושבת, הרי אולי יש אצלנו דברים כמו בסרט.

כנראה שלראות מה שסרט מראה זו פן חוכמה. ולא לעצום עיניים, כן ביג דיל. ועד שנעשה כאן סרטים בלתי-מתוחכמים, אולי ניקח עצה מן החבר מאלישנקו, מנהל ספריית וידאו בעיר הסיבירית נובוסיבירסק. כשנשאל איך הוא מסביר שיש אצלו התפעלות כזאת מסרטים אמריקניים כמו "אפוקליפסה עכשווית" ו"צייד הצבאים", ענה: "אין לנו סרטים טובים על אפגניסטאן".

גם אני טעיתי קצת בחקירת המקרה של התברר לי שלא מדובר שאינו מן המיידים, הילד בן שתיים-עשרה, את ד"ר ברכה רחמילביץ הבעל, פרופ' רחמילביץ בראש, ולאחר שראיתי על ההריגה בחוסאן, ליוסף שוואשה הזכרתי זאת שלא יפסלו. לא האלופ-משנה בטלוויזיה יכול להקדיש את כל הזאת, לחקירת מקרי הגיל של יוסף לא ידע שלא כמונו, קורא "מהתחקיר הפשוט ש התמרמרות בקרב חיי ששירתו בחוסאן, יצא ב"דיעות" — לא "לא מוכנים לשרת ה היה למח"ט בראש, א בשאלותיו? לך תדע, והסמג"ד, מה היה כמובן שהוא נעלם לא בלשכתו המרוסקת וזה מה ששואלת. הסמג"ד לדין? הרי ל ארוך אחרי משפטי ג אנקונינה וההרג שלו, להביא את הסמג"ד ו וכי לא סבלו די גם שקרן? נו, מילא וה

גם אני טעיתי קצת. כשצילצלה מאיה ובקשה להיפגש, מפני שבדיוק היא אז עוסקת בחקירת המקרה של הריגת יוסף שואשה (המקרה השלישי המתועד בחוברת כאן), מייד התברר לי שלא מדובר בילד בן שתיים-עשרה, אלא בנער, בחור, בן תשע-עשרה. לא רק שאינו מן המיידים, ולא מן הרעולים, אלא שכמו אחיו, גם הוא מתכנן כבר, שלא כמו ילד בן שתיים-עשרה, לברוח לגרמניה ("לרדת") כדי לנסות ללמוד רפואה. וכשפגשתי גם את ד"ר ברכה רחמילביץ, מתברר שאכן כך, אפילו מן המשפחה מחוסאן ביקשו שאולי הבעל, פרופ' רחמילביץ, יעזור עם מכתב-המלצה או משהו. כל אחד בא עם מה שיש לו בראש, ולאחר שראיתי יום אחרי יום את הסרט על דרום-אפריקה ואת הטלוויזיה שלנו על ההריגה בחוסאן, "שמעתי" שתיים-עשרה, כי זה מה שהיה לי בראש. טעיתי.

ליוסף שואשה היה בראש כדור, ולויקטור נחמיאס היה בראש איך להעביר כתבה כזאת שלא יפסלו. לכן הוא ישאל שאלות עד גבול מסוים ולא יעבור אותן. למח"ט, האלוף-משנה בטלויזיה, היה בראש הכל חוץ מלהגיד את האמת. מכיון שלא כל אחד יכול להקדיש את כל השבתות שלו, כמו הצוות המיוחד שמינה את עצמו לעסוק במלאכה הזאת, לחקירת מקרי הרג של פלסטינים בשטחים, גם אני ידעתי רק מעט. לא רק את הגיל של יוסף לא ידעתי. הכתבה של נחמיאס שודרה בשני בפברואר. אבל עם ישראל, שלא כמונו, קורא "ידיעות אחרונות", שהוא העיתון של המדינה. ושם – כך מתברר מהתחקיר הפשוט של מאיה רוזנפלד – היה כתוב כבר בתשעה-עשר בינואר, שיש התמרמרות בקרב חיילי היחידה, לא בקרב הכפריים חסרי-השם בחוסאן. הם, החיילים ששירתו בחוסאן, יצאו מגידרם, פנו בתלונה כנגד הסמג"ד הורה, עד כדי כך שהכותרת ב"ידיעות" – לא עתון מחתרת – זועקת: "הסמג"ד הרג ערבי ללא הצדקה", וכן: "לא מוכנים לשרת תחת פיקודו". וכמובן הם מאשרים שלא היה רעול-פנים. אז מה היה למח"ט בראש, אל"מ דני אלמוני, כששיקר כך וידע שנחמיאס לא יעבור את הגבול בשאלותיו? לך תדע, אולי דני טעה. כל אחד יכול לטעות.

והסמג"ד, מה היה לסמג"ד בראש? כשכיוון, כשירה, כשראה, כשנעלם? כמובן שהוא נעלם, ואין טעם לחפש את עקבותיו במגרותיהם של אנשי מצ"ח, גם לא בלשכתו המרוסקת של הפרקליט הצבאי הראשי.

וזה מה ששואלת החוברת הזו הקטנה, הלאקונית, המכעיסה: למה לא מביאים את הסמג"ד לדין? הרי לא מדובר בעבירת חנייה. ולא קל לענות על השאלה. לאחר מעקב ארוך אחרי משפטי גבעתי ויהודה מאיר, לאחר פסק-הדין של העליון בעניינו של סמל אנקונינה וההרג שלו, לא ברור אם יש עניין רב לחפש, לטרוח, וכל זה בשביל מה, בשביל להביא את הסמג"ד לדין, ואולי לעצבן כך אפילו את תושבי חוסאן, את המשפחה – וכי לא סבלו די גם בלי זה? בשביל להראות לאל"מ דני שהוא "טעה" יראו לו שהוא שקרן? נו, מילא. והפרופורציות האלה – אז הורגים ונחקר כמה, אז מה, איפה זה

היום, היינו ילדים
קראה את הספר
והתרגשה מאוד.
האניתיפאדה.
הם שיש? אני
היו איזה מאתיים
בגן של 'הייתם
היה. משהו שאל
דה, האנלוגיה עם
ה נדהמת, איך לא
ד, לא יודעת את
ק, שרשה קראו לו,
ה איזה ילד, היו לו
ה על מפתן ביתה
ד סימפטיה, חום,
השיתה הראשונה
ד דברים. האחר:
הויל, בטוח לא
ה שונה, אבל "מה
הרי זה היפותטי".
ד בעצם הוא כבר
גם נחמיאס. "לא
היו עושה, אם
קרי".
ה לסלוח לעצמה
ספר ולמרות הסרט
דית, לא עלתה על
ה מתקשה להאמין
זאת – פתאום היא
דברים כמו בסרט.
סרט מראה זו כן
הן ביג דיל. ועד
החכמים, אולי ניקח
גהל ספריות וידיאו
ה כשנשאל איך הוא
הם כזאת מסרטים
הם עכשיו" ו"צייד
סרטים טובים על

ואיפה סדאם חוסיין! בקיצור, יש חלוקת עבודה: צוות־השטחים ירוץ בכל שבת לאסוף עדויות אצל הערבים, והפרקליט הצבאי הראשי ומצ"ח יסגרו את העניין, את התיק, מפני שלא רק שהם לא ילכו לשם, הם אפילו לא ילכו אל החיילים מ"דיעות", אלה החיילים שבניגוד לכפריים מחוסאן, מהם אולי לא יהיה בלתי־אפשרי להביא תצהירים, שבלעדיהם אי־אפשר לעשות צדק (כל־כך יפה אפשר לראות את זה אצל דונאלד סתרלנד, הרחק מכאן).

יוסף שואשה הגיע להדסה, ושם נפטר. סמג"ד הוא סמג"ד, ומח"ט הוא מח"ט. אבל רופא הוא רופא, ואם הוא רואה אצל הבנאדם חור בראש אז הוא צריך לרשום משהו; ואולי הוא רואה אבל חושב שמחור כזה אפשר להצטנן, בפרט אם הוא מאחור, החור בראש. ואולי הרופאים ראו, וכמו כולם גם הם ראו וטעו.

אחד הספרים המרגשים ביותר שיצא לי לעבוד עליהם בשנים האחרונות הוא ספר קטן, קצת שכוח, בשם "להקדים את אלוהים". כתבה אותו העתונאית הפולנייה המבריקה חנה קראל, ובו סיפורו של מארק אדלמן, ממנהיגי המרד בגטו וארשה (ולימים ממנהיגי סולידאריות) ומן האחרונים שנשארו שם – לא כאן, כי הוא לא היה ציוני, אבל גם זה נקרא להישאר. אדלמן נעשה לאחר המלחמה רופא־לב מפורסם, והספר כולו בנוי על המתח המוזר, הסוריאליסטי, שכל כולו ניסיון רגיש, בלתי מתנפח, להבין את המשמעות של "להציל נפש אחת". מה פירוש "כאילו הציל עולם מלא"? הרי אדלמן עמד וראה, ושוב עמד וראה איך שולחים כמה מאות־אלפים למוות. ועכשיו איזו מין פרופורציה היא – מאבק כל־כך עיקש, כרופא, להקדים את אלוהים, אותו אלוהים מן הגטו, ולהציל חולה־לב קריטי אחד!

כל־כך קל לותר, עוד אחד, פחות אחד. ערבים, אפשר לחשוב. אם חשבו מאיה וחבריה כי בעקבות התחקיר יהיו משפטי רצח, הם נכשלו. אלא שהחוברת הזאת זועקת בכל אחד מן הפרקים הלא־רגשניים שלה: אל תגיד שלא ידעת! ראה, הרי זה לפניך. הסברים יש, אבל הנה, בסלון. כתוב כאן על החיילים שלנו, ולא על המשטרה בדרום־אפריקה, אפילו לא על הערבים.

יהודה מלצר

אוקטובר 1990

פתח דבר

נידאל וסמיר אלחמ

עלא אלחטיב

יוסף שואשה

שרה אלמנאצרה וס

עבדאללה בדר וסוח

מוחמד חליפה וסופ

סלים ריחאן

מוחמד סלאמה

ג'מאל חליפה

מוסא אלעלאמי

עצאם אלמוטריבי

בדור קראדה

ג'מאל עקליק

רמי קמחייה

ואיפה סדאם חוסיין! בקיצור, יש חלוקת עבודה: צוות־השטחים ירוץ בכל שבת לאסוף עדויות אצל הערבים, והפרקליט הצבאי הראשי ומצ"ח יסגרו את העניין, את התיק, מפני שלא רק שהם לא ילכו לשם, הם אפילו לא ילכו אל החיילים מ"דיעות", אלה החיילים שבניגוד לכפריים מחוסאן, מהם אולי לא יהיה בלתי־אפשרי להביא תצהירים, שבלעדיהם אי־אפשר לעשות צדק (כל־כך יפה אפשר לראות את זה אצל דונאלד סתרלנד, הרחק מכאן).

יוסף שואשה הגיע להדסה, ושם נפטר. סמג"ד הוא סמג"ד, ומח"ט הוא מח"ט. אבל רופא הוא רופא, ואם הוא רואה אצל הבנאדם חור בראש אז הוא צריך לרשום משהו; ואולי הוא רואה אבל חושב שמחור כזה אפשר להצטנן, בפרט אם הוא מאחור, החור בראש. ואולי הרופאים ראו, וכמו כולם גם הם ראו וטעו.

אחד הספרים המרגשים ביותר שיצא לי לעבוד עליהם בשנים האחרונות הוא ספר קטן, קצת שכוח, בשם "להקדים את אלוהים". כתבה אותו העתונאית הפולנייה המבריקה חנה קראל, ובו סיפורו של מארק אדלמן, ממנהיגי המרד בגטו וארשה (ולימים ממנהיגי סולידאריות) ומן האחרונים שנשארו שם – לא כאן, כי הוא לא היה ציוני, אבל גם זה נקרא להישאר. אדלמן נעשה לאחר המלחמה רופא־לב מפורסם, והספר כולו בנוי על המתח המוזר, הסוריאליסטי, שכל כולו ניסיון רגיש, בלתי מתנפח, להבין את המשמעות של "להציל נפש אחת". מה פירוש "כאילו הציל עולם מלא"? הרי אדלמן עמד וראה, ושוב עמד וראה איך שולחים כמה מאות־אלפים למוות. ועכשיו איזו מין פרופורציה היא – מאבק כל־כך עיקש, כרופא, להקדים את אלוהים, אותו אלוהים מן הגטו, ולהציל חולה־לב קריטי אחד!

כל־כך קל לותר, עוד אחד, פחות אחד. ערבים, אפשר לחשוב. אם חשבו מאיה וחבריה כי בעקבות התחקיר יהיו משפטי רצח, הם נכשלו. אלא שהחוברת הזאת זועקת בכל אחד מן הפרקים הלא־רגשניים שלה: אל תגיד שלא ידעת! ראה, הרי זה לפניך. הסברים יש, אבל הנה, בסלון. כתוב כאן על החיילים שלנו, ולא על המשטרה בדרום־אפריקה, אפילו לא על הערבים.

יהודה מלצר

אוקטובר 1990

פתח דבר

נידאל וסמיר אלחמ

עלא אלחטיב

יוסף שואשה

שרה אלמנאצרה וכ

עבדאללה בדר וסוח

מוחמד חליפה וסופ

סלים ריחאן

מוחמד סלאמה

ג'מאל חליפה

מוסא אלעלאמי

עצאם אלמוג'בי

בדור קראדה

ג'מאל עקליק

רמי קמחייה

תוכן העניינים

11	פתח דבר
13	נידאל וסמיר אלחמורי
16	עלא אלחטיב
19	יוסף שואשה
22	שרה אלמנאצרה וכאמל אלחמידאת
24	עבדאללה בדר ומוחמד בדר
26	מוחמד חליפה וסופיאן אבו מיאלה
29	סלים ריחאן
31	מוחמד סלאמה
33	ג'מאל חלייפה
35	מוסא אלעלאמי
37	עצאם אלמוגרבי
40	בדור קראדה
43	ג'מאל עקליק
45	רמי קמחייה

דוֹק בַּכֵּל שֶׁבֶת לַאֲסוֹף
תְּהֵינִי, אֶת הַתִּיק,
לִי מִ"יִדְעוֹת", אֵלֶּה
שֶׁרִי לַהֲבִיא תִצְהִירִים,
אֲצֵל דּוֹנַלְד סְתֵרלֵנְד,

חֲטָא הוּא מִחֲטָא. אֲבֵל
וְצִדִּיק לְרִשּׁוֹם מִשְׁהוֹ;
שֶׁ הוּא מֵאֲחֹר, הַחֹר

הַאֲחֵרוֹנוֹת הוּא סֵפֶר
תְּהֵינִי הַפּוֹלְנִיָּה הַמְּבִרִיקָה
דִּשָּׁה (וְלִימִים מִמְּנֵהֶיךָ)
אֵלֶּה צִיּוֹנִי, אֲבֵל גַּם
וְהַסֵּפֶר כּוֹלֵו בְּנוֹי עַל
לִהְיוֹת אֶת הַמִּשְׁמָעוֹת
דִּי אֲדַלְמֵן עֵמֶד וְרֵאָה,
זֶה מִן פְּרוֹפּוֹרְצִיָּה הִיא
הֵם מִן הַגּוֹט, וְלֹהֲצִיל

שֶׁ חֲשָׁבוּ מֵאִיה וְחִבְרִיָּה
הַזֹּאת זֹעֶקֶת בְּכָל אֶחָד
זֶה לִפְנִיךָ. הַסְּבִירִים יֵשׁ,
בְּרוֹם-אֲפִרִיקָה, אֲפִילוֹ

פתח דבר

חוברת זו עניינה מסירת אינפורמציה אודות מקרי הרג של פלסטינים תושבי הגדה המערבית בידי כוחות הבטחון הישראליים (צבא, מג"ב, שב"כ). אנו מדווחים על נסיבות הריגתם של 18 פלסטינים, הצעיר שבהם בן 13 והמבוגר בן 55, תושבי כפרים, מחנות פליטים וערים בגדה המערבית. המקרים המדווחים כאן התרחשו בחודשים נובמבר 89 – יוני 90. בפרק הזמן הנזכר נהרגו בגדה המערבית וברצועת עזה 160 פלסטינים בידי השלטונות הישראליים, ועל כן 18 המקרים המובאים בחוברת מהווים רשימה חלקית ביותר.

התיאורים והדיווחים שאנו מוסרים כאן מבוססים על עדויות ואינפורמציה שנאספו על ידי חברים ב"צוות הגדה" של האגודה לזכויות האזרח בירושלים, במהלך גישות שקיימנו עם עדי ראייה ועם בני משפחה ומכרים של ההרוגים. פעילות הצוות התרכזה בעיקר באיזור ירושלים ובאיזורים סמוכים לה באופן יחסי: איזור בית לחם וחברון בדרום, ואיזור רמאללה בצפון, אך הקיפה במקרים מסויימים גם איזורים מרוחקים יותר כמו שכם ומחנות הפליטים שבסביבתה.

מדיניות הצוות היתה לחקור ולתעד כל מקרה הרג באיזורים הנזכרים, אך בשל המספר הרב של המקרים ומעוט מספר המתנדבים היה הכיסוי חלקי בלבד.

מאז ראשית האינתיפאדה ועד סוף יוני 90 הרגו כוחות הבטחון הישראליים 873 פלסטינים, תושבי השטחים הכבושים. הידיעות באמצעי התקשורת הממלכתיים המדווחות על הרג פלסטינים הן על פי רוב לאקוניות, ובעלות נוסח קבוע הנמסר מטעם דובר צה"ל, או כל רשות צבאית אחרת האחראית למקרה: 'דעול פנים' נהרג כאשר 'סרב לפקודת עצור'; 'עוטה מסכה' – כאשר לא נשמע ל'נוהל עצירת חשוד'; 'מבוקש מסוכן' – בשעה ש'נשקפה ממנו סכנה לחיילי הכח'; 'צעירה' – 'בשעה שניסתה לתקוף קצין'. אלו הגרסאות המשודרות ברדיו או בטלוויזיה.

כל אחד מן התחקירים המקובצים כאן מביא ראיות הסותרות את הגירסה הרשמית שמסרו השלטונות על נסיבות המוות. למרות קיומן להלכה של הנחיות מגבילות המחייבות לירות יריות אזהרה באוויר, ומתנות פתיחה באש בקיום מצב של סכנה לחיי החיילים, מלמדים התחקירים המתועדים כאן על מציאות אחרת: חלק ממקרי ההרג המובאים בחוברת ארעו במהלך פעולות יזומות של כוחות הבטחון בכפרים ובערים, כאשר קורבנות הירי הופתעו על ידי החיילים ונורו ללא אזהרה מראש. יש שנהרגו כתוצאה מירי מכוון מטווח רחוק, בשעה שלא נשקפה כל סכנה לחייו של היורה, ואחרים נורו ונהרגו מטווח קרוב, בשעת מנוסתם, כשאינם מאיימים על חייו של איש. הרוגים נוספים נורו כאשר

הצבא חדר ללב התקהלות רבת משתתפים ופתח באש. יש בין ההרוגים כאלו שנורו בתוך בתיהם, כשהלכו לתומם ברחוב, או בלוויה של קרוב משפחה שנהרג זמן קצר קודם לכן. אוסף הדוגמאות שלהלן, כמכלול, מצביע אם כן, על תופעה חוזרת ונשנית של שימוש מכוון בירי על מנת לפגוע ולהרוג. את תוצאותיה של המדיניות המתירה לצבא להפעיל נשק חם: כדורים חיים, כדורי פלסטיק, וכדורי גומי נגד אוכלוסיה אזרחית בלתי חמושה, אנו מבקשים להביא לידיעת הציבור הרחב.

בעקבות כל חקירת מקרה הרג הוגשה פניה רשמית אל הפרקליטות הצבאית בדרישה לקיים חקירה ולהעמיד לדין את האחראים. אלא שהפניה לאפיק המשפטי כמוה ככניסה למעגל סגור, שכן ניהול החקירה מופקד בידי אחת מזרועות הצבא (מצ"ח), והמערכת המשפטית היא מערכת המשפט הצבאי. כך יוצא שהצבא, האחראי להריגה, הוא גם החוקר וגם השופט.

הנסיון שצברנו מלמד כי ברובם המכריע של המקרים מסתיימות חקירות אלו מבלי שהאחראים להרג מועמדים לדין: 'הוראות הפתיחה באש' מאפשרות לחייל היורה מידה גבוהה של חופש פעולה ומעניקות לו חסינות מיוחדת. לפיכך אין תמה כי רבים מתחקירי הצבא מסתיימים במסקנה שהחיילים היורים פעלו 'ללא דופי', בהתאם לנהלים. יתירה מזאת, העדרה של מערכת שיפוטית בלתי תלויה יוצר מצב בו לא ניתן לערוב לשלומם של עדי ראייה פלסטינים ולהבטיח כי לא ייפגעו, באופן ישיר או עקיף, בעקבות מסירת עדויותיהם.

באותם מקרים אשר הובאו בפני הערכאות מהוות תוצאות הטיפול המשפטי גורם מרתיע לפניות נוספות של תושבים פלסטינים; במקרים הבודדים בהם הועמדו חיילים או אזרחים לדין והורשעו, דאגה המערכת להגן על אנשיה: לזכותם מאחירות להרג מכוון ו/או להמירה בהאשמות שחומרתן פחותה, ואשר גזרי הדין שבצידן מגוחכים. ואף על פי כן אנו עושים כמיטב יכולתנו כדי לגרום להעמדתם לדין של האחראים למעשי ההרג ולו גם במסגרת המשפט הצבאי, מתוך תקווה כי יש בכוחם של לחץ ציבורי ופעולה להשפיע על המערכת, ומתוך הכרה, כי בדרך זו אנו מסייעים לחשיפת המעשים, מבצעים וקורבנותיהם, והבאתם לתודעת הציבור הרחב.

אמנם אין בידינו לערוב כי האחראים למעשי ההרג המתועדים כאן יועמדו בעתיד הנראה לעין למשפט אמת ויענשו. תהיה על כן חוברת זו תרומה צנועה להנצחת זכרם של ההרוגים, קורבנות חפים מפשע של מדיניות דיכוי אכזרית.

מאיה רוזנפלד

אוקטובר 1990

הריגתם של האחים סמיר ונידאל אלחמורי, תושבי העיירה א־רם, בתאריך 29.11.89

"ב־5.00 בבוקר הגיעו הגופות של הבנים בג'יפ של הצבא. שתי הגופות היו ספוגות מים. על הפנים שלהם היו סימנים בולטים של נעלי חיילים, וכמויות גדולות של בוג".

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 29.11.89, בשעת ערב נורו למוות האחים סמיר (20) ונידאל (19) אחמד אלחמורי תושבי העיירה א־רם שמצפון לירושלים. ההודעה הרשמית מטעם הצבא מסרה כי שני רעולי פנים נורו כאשר ידו אבנים על כח צה"ל שנע על הכביש הראשי ירושלים-רמאללה (א־רם גובלת בכביש זה מצד מערב).

ב. תחקיר:

אין עדי ראייה לאשר התרחש לפני הריגתם של האחים אלחמורי. בזמן הריגתם שרר חושך וירד גשם כבד, תנאים שהקשו על הראות. ככל הידוע לנו לא היו בחברתם אנשים נוספים. העדות החשובה ביותר שבידינו נגבתה מצלאח א־רשק, תושב א־רם אשר בחצר ביתו נורו האחים. מר א־רשק מתגורר בפאתי א־רם, במרחק כמה עשרות מטר מן הכביש הראשי ירושלים-רמאללה. בערב ה-29.11.89 היו מר א־רשק ובני משפחתו בביתם וצפו בטלוויזיה. בסביבות השעה 19.00 בערב שמעו צרורות ירי מכמה כיוונים. הירי אשר הלך והתחזק נמשך כשלוש דקות רצופות. מספר כדורים חדרו לתוך הבית דרך חלונות המטבח. מר א־רשק מעריך כי נורו מאות כדורים. כאשר הסתכל א־רשק דרך חלון המטבח לעבר החצר האחורית ראה אדם שרוע על הקרקע. א־רשק טוען כי פניו היו גלויות. במרחק של כ־15 מטר ממנו שמע אנחות של פצוע. מר א־רשק מעיד כי קודם לירי לא שמע שום קריאת אזהרה או קריאה לעצור.

במקום היו רכבים צבאיים רבים. חיילים אספו את התרמילים שהיו פזורים בשטח ובתוך ביתו של א־רשק. למרות שראו את ההרוג והפצוע איש מהשכנים (לרבות א־רשק) לא יצא החוצה בשל הפחד. הגופות נשארו מוטלות בחוץ עוד כשעה ורק אז נלקחו על ידי חיילים.

ג. מסקנות והערות:

1. האחים אלחמורי נורו למוות בחצר (שדה) הנמצאת מאחורי ביתו של א־רשק, ופונה לכיוון ההפוך לכביש הראשי ירושלים-רמאללה. מן הבדיקה שלנו עולה כי מיקומם של בית א־רשק ושל הבתים הנוספים שבשטח מונעים כל אפשרות לידות אבנים מן החצר אל הכביש הראשי.

2. העובדה כי צרורות הירי נורו מכמה כיוונים מלמדת כי החיילים היורים פתחו בו זמנית באש ממספר נקודות (עמדות) אל עבר השניים. בהעדר עדי ראייה להתרחשויות שקדמו לירי, קיימות שתי אפשרויות:

א. האחים אלחמורי נפגעו מירי שכוון ממארב או מנקודת תצפית צבאית, בשעה שהיו בדרכם לביתם.

ב. האחים אלחמורי נהרגו במהלך מרדף של כוח צבאי אחריהם.

גם אם נניח כי האחים ידו אבנים לעבר רכב צבאי, הרי שהריגתם בוצעה מאוחר יותר, לאחר שכבר הספיקו להתרחק מן הכביש הראשי ולהתקדם אל תוך העיירה.

מסקנות אלו עומדות בסתירה להודעת דובר צה"ל מאותו ערב שהוזכרה לעיל. הן מצביעות על כך, שבשעת הריגתם לא סיכנו האחים אלחמורי את חיי היורים, ולא רגמו כלי רכב צבאיים על כביש רמאללה-ירושלים. הראיות שבידינו נותנות יסוד סביר להניח כי החיילים בשטח לא ביקשו ללכוד את האחים ולעצורם, אלא לפגוע בהם ולהרגם. הכמות העצומה של תחמושת שהופעלה מחזקת את הסברה כי כוונת היורים היתה להרוג ולא לעצור.

ד. תוספת – מתוך עדות האב אחמד אלחמורי והדוד אסחאק אלחמורי:

בסביבות השעה 20.30 נקראו אחמד אלחמורי, אביהם של סמיר ונידאל, ואיסחאק אלחמורי, דודם, אל המינהל האזרחי ברמאללה. ראינו לנכון להביא קטע מן העדות שמסרו לנו:

האב: "המתנו חצי שעה תחת גשם שוטף. לאחר מכן הוכנסנו פנימה. דיבר איתנו קצין של המינהל אשר הזדהה בשם מוצלח ואח"כ הצטרף אליו קצין נוסף שהזדהה בשם עבוד. מוצלח שאל אם יש לי שני בנים בשם סמיר ונידאל. השבתי בחיוב. אח"כ שאל אותי אם אני יודע מה הם עושים. אם אני יודע שהם משליכים אבנים על הצבא. "אני השבתי שהילדים שלי לא עושים שום דבר, ואינם משליכים אבנים. אף אחד מהם מעולם לא ישב בבית סוהר ולא במעצר, והם לא משתתפים בדברים כאלה. מוצלח אמר לי שהילדים שלי נהרגו. הצבא הרג אותם כי הם השליכו אבנים. הוא הוסיף: זה הגורל שלהם, כלומר, כך רצה אלה.

"הוספנו: ואם הם זרקו אבנים אז זאת סיבה להרוג אותם, סתם ככה? בלי אזהרה בלי שום דבר. בטוח שהילדים פשוט היו בדרך חזרה הביתה. ביקשנו מיד לראות את הגופות אבל הם טענו שהגופות לא אצלם. בשעה זו התחיל ה'משא ומתן' על החזרת הגופות. "אנחנו דרשנו לקבור את הילדים בירושלים ולערוך לווייה. אמרנו: איך יכול להיות שנקבור אותם בלילה בגשם הזה ככה. הם איימו עלינו שיקחו את הגופות לאבו כביר, על מנת שאנחנו נבצע קבורה מיידית.

"רק ב-5.00 הגיעו הגופות של הבנים בג'פ של הצבא. שתי הגופות היו ספוגות מים. על פניהם היו סימנים בולטים של נעלי חיילים, וכמויות גדולות של בוץ. פניהם לא היו מכוסות בכפיות.

"בגופם ניכרו סימני פגיעת הכדורים: אצל סמיר כדור בצוואר וכדור בחזה. אצל נידאל כדור בגב וכדור בבטן. כנראה שנידאל ניסה לעזור לסמיר לאחר שראה אותו נפצע ונופל ואז פגעו בו (אולי ניסה לשאת אותו בזרועותיו). הארנקים שלהם ובתוכם כסף לא נמצאו על הגופות ולא הוחזרו לנו בכלל. גם את תעודות הזהות לא החזירו לנו. טענו שזה עניין של משרד הפנים."

ה. מצב החקירה מטעם הצבא:

חקירת מצח החלה בחודש מאי 1990 והסתיימה בראשית יוני. נמסר לצוות כי נשקלת העמדתם של האחראים לדין. עד הבאת הדברים לדפוס לא נתקבלו פרטים נוספים.

ביתו של ארשק, ופונה לנו עולה כי מיקומם של לידות אבנים מן החצר

היורים פתחו בו זמנית היה להתרחשויות שקדמו

צבאית, בשעה שהיו

שהיגתם בוצעה מאוחר אל תוך העיירה.

ערב שהוזכרה לעיל. הן את חיי היורים, ולא רגמו נותנות יסוד סביר להניח לא לפגוע בהם ולהרגם. כי כוונת היורים היתה

אק אלחמורי:

סמיר ונידאל, ואיסחאק להביא קטע מן העדות

נסנו פנימה. דיבר איתנו קצין נוסף שהזדהה בשם שבתי בחיוב. אח"כ שאל אבנים על הצבא.

שליכים אבנים. אף אחד ים בדברים כאלה. מוצלח אבנים. הוא הוסיף: זה

הריגתו של עלא אלחטיב, בן 16, תושב א־רם, בתאריך 1.1.90

מתוך סוברו לבנה נושאת לוחית זהוי של אי-
זור רמאללה יצאו ארבעה לובשי אזרחי ופתחו
באש חיה לעבר התהלכה רבת המשתתפים. עלא
שנישא על כתפי חברים נפגע ונפל. הוא נפטר
זמן קצר אחר כך.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 1.1.90, בשעת ערב, נורה למוות עלא אלחטיב, תלמיד בית ספר תיכון בן 16, תושב העיירה א־רם. ההודעה הרשמית מטעם הצבא מסרה על "רעול פנים" שנהרג בהתקלות עם כח צה"ל.

ב. תחקיר על פי פגישות עם עדי ראייה:

באותו יום אחר הצהריים (1.1.90) התקיימה בא־רם תהלוכה רבת משתתפים לציון יום יסוד ה'פתח'. התהלוכה החלה בסביבות השעה 14.30 ונמשכה כארבע שעות. השתתפו בה מאות מתושבי א־רם, ילדים, נשים, גברים וזקנים. המסלול כלל הקפת רחובות מרכזיים בכפר, וכן את המסגד ואת איזור החנויות המרכזי. בתהלוכה השתתפו גם מכוניות אשר הפעילו את צופריהן לאות שמחה. במשך כל אותו זמן לא נכחו חיילים במקום. בסביבות השעה 18.30 נעצרה מול הצועדים מכונית לבנה מסוג סובארו בעלת לוחיות זיהוי של איזור רמאללה. מתוכה יצאו ארבעה נושאי נשק, לובשים חולצות אזרחיות ומכנסיים צבאיות. הם פתחו בירי לעבר המשתתפים. עלא אלחטיב נישא על כתפי צועדים בראש התהלוכה כשהוא אוחז דגל פלסטיני בידו. הוא נפגע מירי שכוון ממרחק של כ-20 מטר ונפל. עלא התקדם כמה עשרות מטר ולאחר מכן התמוטט. נפגעו אנשים נוספים ביניהם ילד בן 12 שנפצע קשה והועבר לביה"ח.

עלא נפגע מחמישה כדורים. הכדור שגרם למותו חדר דרך הגב ויצא דרך הפה (כדור חי). הוא נפטר זמן קצר לאחר שנפגע, ונקבר באותו ערב בבית הקברות של הכפר. לטענת התושבים הצבא עושה שימוש תכוף במכוניות בעלות לוחיות זהוי מקומיות בפעולות נגד תושבי כפר א־רם בפרט ובאיזור רמאללה בכלל (מעצרים, מרדפים, סיוורים).

חשוב לציין כי עדי הראייה ומשפחתו של עלא אלחטיב מסרו, כי שום גורם מטעם השלטונות לא תחקר אותם, או תושבים אחרים מא-רם, על ארועי אותו היום.

מתוך עדותו של ילד בן 12, תושב א-רם, אשר נפצע באותה התקרית:

"הייתי סמוך למסגד של הכפר. שמעתי יריות, לא הספקתי לראות מאין מגיע הירי ואם יש פצועים. נפגעתי בגב ונפלתי. הגיעו שלושה גברים אשר לבשו חולצות אזרחיות ומכנסיים צבאיות. הם העבירו אותי אל תוך מכונית סובארו לבנה שלוחיות הזיהוי שלה הן של איזור רמאללה. בתוך המכונית ישב עוד אדם. הם החלו להכות אותי. איבדתי את ההכרה והתעוררתי כעבור שעות רבות בבית החולים ברמאללה. ניתחו אותי במשך 6 שעות והוציאו מגבי כדור פלאסטיק."

ג. מסקנות והערות:

עדויות התושבים עומדות בסתירה לגרסת הצבא בדבר תקרית בין רעול פנים לכח צה"ל בא-רם בערב ה-1.1.90. מן העדויות עולה כי:

1. להריגתו של עלא אלחטיב לא קדמה כל התנגשות בין חיילים לבין מפגינים או יחידים מן הכפר. התהלוכה ההמונית נמשכה שעות רבות ללא נוכחות כוחות צבא במקום.
2. לכפר חדרו חיילים מחופשים כשהם מוסווים ע"י רכב מקומי. לפיכך יש יסוד להניח כי מדובר בפעולה יזומה שלא קדם לה עימות עם תושבי הכפר.
3. שיטת חדירתם של החיילים לכפר, והירי המכוון של אש חיה מטווח קצר ביותר אל עבר משתתפי התהלוכה, מחזקים את הטענה כי מטרת הכח המוסווה היתה לפגוע (להרוג או לפצוע) בתושבים מא-רם. אין להוציא מכלל אפשרות כי היתה כוונה מראש לפגוע בעלא אלחטיב באופן ספציפי, אף כי תושבים העידו שהוא לא היה "מבוקש".
4. הצבא לא תיחקר עדי ראייה תושבי א-רם אודות הריגת אלחטיב.

ד. דרישה לחקירה:

תחקיר זה הוגש לפרקליטות הצבאית בדרישה לחקור את נסיבות הריגתו של עלא אלחטיב. אנו מייחסים למקרה זה חומרה רבה ורואים חשיבות רבה בפרסומו לנוכח הישגות מקרים של שימוש ברכב מקומי ובאביזרי הסוואה שונים למטרת פגיעה בתושבים [ראה: הריגתם של כאמל מוחמד סריע ופאדל איבראהים נג'אר, תושבי יטא, ב-9.10.88, הריגתו של יאסר אבו גוש, תושב ביתוניא, ב-9.7.89, והריגתו של מוחמד סלאמה, תושב כפר מאלכ, ב-29.3.90 (דוח להלן)]. הראיות המצטברות תומכות בטענה שהועלתה זה מכבר, כי הצבא מפעיל יחידות הנהנות מהיתרי פעולה מיוחדים, ובפרט פתיחה באש לעבר תושבים.

בתאריך 1.1.90

נושאת לוחית זהוי של אי-
ארבעה לובשי אזרחי ופתחו
ההלוכה רבת המשתתפים. עלא
הגברים נפגע ונפל. הוא נפטר

למיד בית ספר תיכון בן 16,
העל "רעול פנים" שנהרג

ה רבת משתתפים לציון יום
ה כארבע שעות. השתתפו בה
כלל הקפת רחובות מרכזיים
ה השתתפו גם מכוניות אשר
בחו חיילים במקום.

ה מסוג סובארו בעלת לוחיות
ק. לובשים חולצות אזרחיות
לא אלחטיב נישא על כתפי
הוא נפגע מירי שכוון ממרחק
י מכן התמוטט. נפגעו אנשים

דרך הגב ויצא דרך הפה (כדור
בית הקברות של הכפר.

בעלות לוחיות זהוי מקומיות
ל (מעצרים, מרדפים, סיורים).

ה. תגובת שלטונות הצבא: עד מועד הדפסת החוברת טרם התקבלה תגובת פרקליטות צבאית ראשית. מצ"ח מסר כי הוא מוכן לפתוח שוב את תיק החקירה, אך מסרב לבצע תחקיר בזירת ההרג עצמה - העיירה ארם.

הריגתו של יוסף
16.1.90 (נפצע ב

א. ההריגה והודעת
בתאריך 16.1.90 נורה יו
תפצע אנושות. שואש
צה"ל כי בחוסאן נפצע
משקפה סכנה לחייהם.

ב. תחקיר
מן העדויות שנבינו מת
באותו אחר הצהריים,
מתנחלים שהיה בדרכו
חיילים אחר הצעירים
הראשי, במרחק רב ממ
כתפי טעה (יש אומ
(כמעט על פי העדויות),
לחלוטין. בניסת הכות,
את כל עיסוקיהם וננו
בחלק הישן של הכפר,
בנויים צמוד אחד לשנ
שואשה נורה בראשו פ
שירה בו קמד על גג א
ביניהם היה כ-15 מסד

זאת צבאית ראשית. מצ"ח מסר
בצע תחקיר בזירת ההרג עצמה

הריגתו של יוסף חאתם שואשה, תושב כפר חוסאן, בתאריך 16.1.90 (נפצע ב-16.1.90, נפטר למחרת, ב-17.1.90)

"היה שקט. לא שמעתי חיילים או צעקות של
צעירים, לא היו יריות או גז מדמיע. שמעתי יריה
בודדת ואחריה צעקה: 'יאבא...' ראיתי את יוסף
מוטל על הארץ במעבר שבין הגג הסמוך לבין
ביתי..."

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 16.1.90 נורה יוסף חאתם שואשה (19), תושב חוסאן, בידי סמג"ד יחידה צה"לית,
ונפצע אנושות. שואשה נפטר למחרת היום מפצעיו. בערב ה-16.1.90 נמסר מטעם דובר
צה"ל כי בחוסאן נפצע רעול-פנים מירי חיילים. החיילים, כך נאמר, נאלצו לירות כאשר
נשקפה סכנה לחייהם.

ב. תחקיר

מן העדויות שגבינו מתושבי חוסאן מתקבלת התמונה הבאה:
באותו אחר הצהריים, (16.1.90), ידו צעירים תושבי חוסאן אבנים לעבר אוטובוס של
מתנחלים שהיה בדרכו להתנחלות סמוכה (הדר בית"ר). בתגובה לכך התקיים מרדף של
חיילים אחר הצעירים ובמהלכו ירו ופגעו באחד מהם. המרדף התנהל באיזור הכביש
הראשי, במרחק רב ממרכז חוסאן. יוסף שואשה, על-פי העדויות, לא השתתף בתקרית זו.
כחצי שעה (יש אומרים – יותר מחצי שעה) לאחר מכן נכנסה קבוצה גדולה של חיילים
(כ-20 על פי העדויות), אל תוך חוסאן. בשעת כניסת הכוח וגם קודם לכך היה הכפר שקט
לחלוטין. כניסת הכוח, אשר לוותה בירי גז מדמיע, גרמה לבהלה גדולה. תושבים נטשו
את כל עיסוקיהם ונמלטו מכל עבר אל בתיהם. יוסף שואשה, אשר שהה באותה שעה
בחלק הישן של הכפר, ביקש לשוב אל ביתו שבצד השני. הבתים באיזור זה של הכפר
בנויים צמוד אחד לשני, והמעבר בין החצרות נעשה תוך כדי הליכה על גגות הבתים. יוסף
שואשה נורה בראשו מאחור, בעודו פוסע על גג בית ליד המעבר אל חצר סמוכה. הקצין
שירה בו עמד על גג אותו בית וכיוון את הירי אל ראשו של הצעיר. המרחק שהפריד
ביניהם היה כ-15 מטר בלבד. הכדור שנורה היה עשוי פלסטיק ותרמילו נמצא על-ידי

התושבים כמה מטרים ממקום הירי. שואשה, כאמור, נפצע אנושות ונפטר למחרת היום בבית החולים.

דוגמת עדות – עדותה של א. (ביתה גובל במקום שבו נפגע יוסף שואשה):

ש: האם שמעת/ראית בסמוך לביתך באותו היום (16.1.90 אח"צ) קולות של התנגשות בין צעירים לבין צבא?

ת: היה שקט. לא שמעתי חיילים ולא שמעתי צעקות של צעירים. לא שמעתי ולא ראיתי ירי של גז מדמיע או קולות של ירי אחר.

ש: מה שמעת/ראית?

ת: שמעתי ירייה בודדת. אחריה היתה צעקה: יאבא. פחדתי לפתוח את הדלת. הסתכלתי דרך חריץ המנעול בדלת הקבועה בקיר הבית. ראיתי את יוסף מוטל על הארץ במעבר שבין הגג הסמוך לבין בתי. הוא נפל מגובה של כמטר וחצי. כנראה גם קיבל מכה נוספת בראשו מן הקיר בזמן שנפל.

ש: האם פניו היו מכוסות (רעולות)?

ת: לא. פניו היו גלויים.

ש: האם יצאת החוצה?

ת: פחדתי לצאת. כעבור זמן קצר מאוד הגיעו המון חיילים. ראיתי אותם דרך סדקים בקירות ביתי, וכאשר פתחתי באופן חלקי את הדלת. הם נשאו אלונקה ולקחו את יוסף משם. התחלתי לצעוק: הרגו מישהו!

מסקנות מעדויות תושבי חוסאן:

עדויות התושבים עומדות בסתירה להודעה הרשמית מטעם דובר צה"ל, כי יוסף שואשה היה רעול-פנים אשר נפצע (ולאחר-מכן נפטר) בעימות בין רעול-פנים לבין כוח צה"ל, כאשר הכוח הועמד בסכנת חיים. עולה מעדויות אלו כי:

1. קודם לפגיעה בשואשה לא התנהל במקום (גג הבית הנזכר, או חצר סמוכה) עימות בין חיילים לבין צעירים מן הכפר.
 2. על הגג הנזכר לא היו, כפי הנראה, צעירים נוספים מלבד יוסף שואשה.
 3. לא נעשה שימוש קודם בירי גז או גומי לצורך הרתעה. יוסף שואשה נורה בראשו בכדור פלסטיק מאחור, מטווח של כ-15 מטר בלבד.
 4. יוסף שואשה לא היה רעול פנים.
- לפי הבנתנו אין מנוס מן המסקנה כי מדובר במקרה של ירי מתוכנן ומכוון במטרה לפצוע

אנושות ונפטר למחרת היום

נ יוסף שואשה):

אח"צ) קולות של התנגשות

יירים. לא שמעתי ולא ראיתי

לפתוח את הדלת. הסתכלתי

יוסף מוטל על הארץ במעבר

נ כנראה גם קיבל מכה נוספת

לים. ראיתי אותם דרך סדקים

נשאו אלונקה ולקחו את יוסף

נס דובר צה"ל, כי יוסף שואשה

מן רעוליפנים לבין כוח צה"ל,

הנזכר, או חצר סמוכה) עימות

לבד יוסף שואשה.

נעה. יוסף שואשה נורה בראשו

ידי מתוכנן ומכוון במטרה לפצוע

ולהרוג. השאלה האם היה יוסף שואשה רעול או גלויפנים, אין בה כדי להפחית מחומרת הריגתו.

תוספת - מן העיתונות:

שלושה ימים אחרי המקרה דיווח רוני שקד ב"ידיעות אחרונות" (19.1.90) על התמרמרות קשה בקרב חיילי היחידה אשר שירתה בחוסאן. חיילי היחידה הגישו תלונה נגד הסמג"ד: "הסמג"ד הרג ערבי ללא הצדקה", אומרת כותרת הידיעה, ו"לא מוכנים לשרת תחת פיקודו" - כותרת המשנה. שואשה, הם אומרים, לא היה רעולפנים, והירי בוצע בידי הסמג"ד בניגוד להוראות.

מצב החקירה מטעם הצבא

מצ"ח חוקר את המקרה, אך נמסר לנו, כי נוכח הקושי באיתור עדי ראייה עומד התיק להיסגר.

הריגתם של שרה אלמנאצרה וכאמל אלחמידאת, תושבי הכפר בני נעים, בתאריך 9.12.89

זו היתה הפגנה רבת משתתפים לציון יום השנה
השני לאינתיפאדה. שרה נורתה כאשר שפכה מים
על רימון גז בניסיון לכבותו. כאמל אלחמידאת
היה חרש אילם מלידה. ניתן היה, אולי, להציל חיי
אדם אלמלא התארכה כל כך העברת הפצועים
לבית החולים בשל מחסומי הצבא...

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בבוקר ה-9.12.89, יום השנה השני לתחילת האינתיפאדה, נורו למוות במהלך הפגנה רבת
משתתפים שרה עבד אל פתאח אלמנאצרה, בת 22, וכאמל חסיין אלחמידאת, חרש-אילם
בן 28, תושבי בני נעים. הודעת דובר צה"ל מסרה כי כח צה"ל נאלץ לירות לעבר רעולי
פנים אשר השליכו עליו אבנים וסלעים. אח"כ, לפי ההודעה, דווח על שני הרוגים ופצוע.
בעקבות המקרה הוטל על בני נעים עוצר אשר נמשך 12 יום.

ב. חקירת המקרה על פי עדות תושבי בני נעים – עדי ראייה ובני משפחות ההרוגים:
זה היה בבוקר יום הזכרון השנתי לציון ראשית האינתיפאדה. התושבים התכנסו במגרש
הגדול וליד מסגד הכפר ממנו נהגו לצאת להפגנות. בתחילה נכחו מספר מצומצם של
חיילי משמר הגבול, אך תוך זמן קצר הם הזעיקו תגבורת גדולה של חיילים (להערכת
התושבים נכחו בכפר בסביבות 100 חיילים). החל עימות בין המפגינים לבין החיילים:
מפגינים השליכו אבנים, והצבא פתח בירי רימוני גז ואש חיה. נורו כמויות גדולות של
גז גם אל תוך בתי התושבים. שרה אלמנאצרה עזבה את ההפגנה ורצה לביתה הממוקם
בסמוך על מנת להביא מים ולשפוך על רימוני הגז כדי לכבותם. היא שבה כעבור זמן קצר
עם כלי המכיל מים. בינה לבין החיילים הפרידו כ-20 מטר בלבד. חייל כיוון אליה ופגע.
תושבים העבירו את שרה ברכב אל בית החולים בחברון, אך מחסומים של הצבא
מנעו נסיעה בדרך הראשית האורכת כ-10 דקות בלבד. לפיכך נאלצו המפגנים להשתמש
בדרך עפר עוקפת. הנסיעה ארכה זמן רב. שרה נפטרה עם הגיעה לבית החולים.

דאת, תושבי הכפר

משתתפים לציון יום השנה
שרה נורתה כאשר שפכה מים
ק לכבותו. כאמל אלחמידאת
דה. ניתן היה, אולי, להציל חיי
רמה כל כך העברת הפצועים
מחסומי הצבא...

למוות במהלך הפגנה רבת
סיין אלחמידאת, חרש-אילם
ל נאלץ לירות לעבר רעולי
דווח על שני הרוגים ופצוע.

וייה ובני משפחות ההרוגים:
ה. התושבים התכנסו במגרש
ה נכחו מספר מצומצם של
גדולה של חיילים (להערכת
בין המפגינים לבין החיילים:
זיה. נורו כמויות גדולות של
הפגנה ורצה לביתה הממוקם
זם. היא שבה כעבור זמן קצר
ללבד. חייל כיוון אליה ופגע.
חון, אך מחסומים של הצבא
בן נאלצו המפגנים להשתמש
בזרוע לבית החולים.

כאמל אלחמידאת היה עם הצעירים; למרות היותו חרש-אילם הצטרף גם הוא להפגנה.
הצעירים ניסו להגן עליו, להרחיק אותו מהסכנה. חייל כיוון אליו את נשקו וירה. כאמל
נפגע והועבר לבית חולים על ידי התושבים. בגלל מחסומי הצבא נאלצו ליסוע בדרך עפר
עוקפת. הנסיעה ארכה זמן רב ובדרך כאמל נפטר.

כשהגיעה הידיעה על מותם של שני הצעירים הכריז הצבא על עוצר. לכפר זרמו
כוחות צבא גדולים. למרות זאת יצאו מאות תושבים מבתיהם להשתתף בלוחות
ובקבורת ההרוגים. הצבא הפעיל כמויות גדולות של גז נגד המתקהלים. לאחר מכן נמשך
העוצר משך 12 יום.

ג. מסקנות והערות:

מעדויות תושבי בני נעים עולה כי:

1. בבני נעים התקיימה הפגנה רבת משתתפים לציון שנתיים לאינתיפאדה אשר בה
השתתפו גם שרה אלמנאצרה וכאמל אלחמידאת. על פי עדותם של משתתפים אחרים
השניים לא סיכנו במעשיהם את חיי חיילי הכח הצבאי: שרה אלמנאצרה נורתה
בשעה ששפכה מים על רימוני גז, כאמל אלחמידאת היה מוגבל ביותר מעצם היותו
חרש אילם.

2. בשני המקרים כוונה אש חיה מטווח קצר אל עבר פלג הגוף העליון, כלומר, ירי המכוון
על מנת לפגוע (להרוג) ולא על מנת להרתיע או לעצור.

3. חמורה לא פחות היא העדות על חסימת הדרך הראשית בידי הצבא. בשל כך התעכב
הרכב שהוביל את הפצועים לבית החולים, והם איבדו דם רב. יתכן כי אלמלא העיכוב
ניתן היה להציל חיי אדם.

דרישה לחקירת המקרה הופנתה לפרקליטות הצבאית. בתגובה נמסר כי המקרה נמצא
בחקירת מצ"ח, וכי תיק החקירה הועבר לפרקליט פיקוד צפון לשם מתן חוות דעת
משפטית (11.4.90). עד הבאת החומר לדפוס לא התקבלו פרטים נוספים על תוצאות
חקירת הצבא.

הריגתם של עבדאללה נביל בדור ומוחמד דאוד בדור, תושבי אבו-דיס, בתאריך 27.1.90

חיילי מג"ב כיוונו את הירי ממרחק של 200 מטר אל המקום בו עמד עבדאללה ושוחח עם חבריו. עבדאללה נפגע מכדור חי בחזה. בלוויה, שהתקיימה כשעה לאחר מכן, פתחו חיילים באש על המשתתפים. דודו של עבדאללה, מוחמד בדור, נהרג מפגיעת שלושה כדורים.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בשעות אחר הצהריים של ה-27.1.90 נורו למות שני קרובי משפחה תושבי כפר אבו דיס הסמוך לירושלים, עבדאללה נביל עבדאללה בדור, בן 17, ודודו, מוחמד דאוד בדור, בן 45. דובר צה"ל מסר כי כוח של משמר הגבול נתקל ברעולי פנים באבו דיס. בהיתקלות נפגע אחד מרעולי הפנים ("הארץ" 28.1.90). הדובר לא התייחס להרוג נוסף.

ב. תחקיר על פי עדויות שנגבו מתושבי אבו דיס:

העדויות נגבו מקרובי משפחתם של עבדאללה ומוחמד בדור, משתי תושבות אבו דיס המתגוררות סמוך למקום שבו נפגע עבדאללה בדור, וממשתתפי הלוויה.

הריגתו של עבדאללה בדור

באותו אחר הצהריים בסביבות השעה 15.00 התקיימה בכפר הפגנה מועטת משתתפים של צעירים, אשר התפזרה עם הגעתו של כוח משמר הגבול למקום (באבו דיס מוצבים כוחות של משמר הגבול דרך קבע). לאחר מכן שרר שקט בכפר. בסביבות השעה 16.00 ראתה תושבת הכפר את עבדאללה בדור כשהוא עומד על שביל העפר הסמוך לביתה (זוהי דרך המעבר הראשית במקום), ומשוחח עם שלושה צעירים נוספים. לפתע שמעה יריות. היא זיהתה את החיילים היורים (חיילי משמר הגבול) שעמדו במרחק של כ-200 מטר מן המקום, סמוך לחומה שליד בית הספר לבנות. מיד לאחר הירי עזבו החיילים את המקום. עבדאללה נפגע מכדור חי אחד בחזהו. הכדור, בעל מהירות גבוהה (high velocity bullet), התפזר לרסיסים בתוך הגוף וקרע את האיברים הפנימיים.

דוד בדר, תושבי

בנו את הירי ממרחק של 200 מטר. בן עמד עבדאללה ושוחר עם נפגע מכדור חי בחזה. בלוויה, לאחר מכן, פתחו חיילים באש דווח של עבדאללה, מוחמד בדר, לוויה כדורים.

משפחה תושבי כפר אבו דיס דודו, מוחמד דאוד בדר, בן 45. דיס באבו דיס. בהיתקלות נפגע להרוג נוסף.

בדר, משתי תושבות אבו דיס שתתפי הלוויה.

בכפר הפגנה מועטת משתתפים גבול למקום (באבו דיס מוצבים 16.00 בסביבות השעה 16.00 שבייל העפר הסמוך לביתה (זוהי דיס נוספים. לפתע שמעה יריות. ועמדו במרחק של כ-200 מטר מן הירי עזבו החיילים את המקום. זזת גבוהה (high velocity bullet).

עדה נוספת שמעה את היריות ויצאה מביתה על מנת לעזור. היא ראתה את עבדאללה נופל ורצה לעברו, אך מצבו היה אנוש. כעבור רגעים ספורים נפטר. במקום הגיעו אנשים רבים וקרובי משפחה אשר העבירו את הגופה לבית המשפחה. המשפחה החליטה לקברו מיד.

הריגתו של מוחמד בדר

הידיעה על הריגתו של עבדאללה ועל הלוויה פשטה בכפר בסביבות השעה 16.30. הודיעו על כך ברמקול המסגד של הכפר. אלפי תושבים התאספו ללוויה.

בית הקברות נמצא במרחק של כ-1.5 ק"מ מביתו של עבדאללה. תהלוכת הלוויה נפרשה לאורך כל הדרך. הלוויה התנהלה בסדר ובשקט כאשר בראש התהלוכה נישא הארון ובו גופת ההרוג. מוחמד בדר, דודו של עבדאללה, היה בין הצועדים בחלק הקדמי של התהלוכה. סמוך לבית הספר לבנות, אותו מקום ממנו נורו היריות לעבר עבדאללה, המתונו לצועדים שלושה חיילים, ובמרחק של כ-50 מטר עמד ג'יפ צבאי.

חיילי משמר הגבול פתחו ביריות לעבר תהלוכת האבל. תחילה ירי של רימוני גז ולאחר מכן ירי של אש חיה. מוחמד נפצע קשה משלושה כדורים. הוזמן אמבולנס אבל נהגו עוכב במשך כשעה. יתכן כי אילו לא עוכב ניתן היה להציל את חייו של מוחמד בדר. תושבים נוספים נפגעו משאיפת גז.

ג. מסקנות ודרישה לחקירה:

מן העדויות עולה כי:

1. עבדאללה בדר לא נפגע בשעת 'היתקלות' של רעולי פנים עם כח מג"ב, אלא נורה בידי צלף ממרחק של כ-200 מטר. טווח הירי מוציא מכלל אפשרות שעבדאללה בדר סכן את חיילי הכח.
2. מוחמד בדר, אשר השתתף בתהלוכת אבל מסודרת, לא סיכן בשום דרך את חייו היורים בו. חיילי משמר הגבול תקפו את מלווי ארון ההרוג בדרכם לבית קברות ופתחו עליהם באש חיה.
3. כוח משמר הגבול עיכב אמבולנס במהלך פעולתו להצלת חייו של פצוע קשה.

התחקיר נשלח לגורמים האחראים בדרישה לחקירת המקרה בידי השלטונות. בתשובה נענו כי המקרה נחקר על ידי צח"מ מיוחד במטה הדרומי של המשטרה. עד מועד הדפסת החוברת לא דווח על תוצאות חקירה זו.

הריגתם של מחמוד אבו חליפה וסופיאן אבו מיאלה, תושבי מחנה הפליטים שועאפט, בתאריכים 9.3.90 ו-10.3.90

לו בקשו חיילי מג"ב לעצור חשודים, הרי שיכלו לעשות זאת. אבל הם בחרו לירות אש חיה מטווח קצר. שני ההרוגים נפגעו מכדורים חיים. המשטרה הכירה תחילה רק בהרוג אחד.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 9.3.90 לפנות ערב ארעו התנגשויות בין צעירים תושבי מחנה הפליטים שועאפט (המסופח לאיזור ירושלים) לבין שוטרי משמר הגבול. בערב של אותו יום נורה למוות מחמוד פאוזי אבו חליפה בן 19. בבוקר יום המחרת נורה למוות סופיאן עבדאללה אבו מיאלה בן 32. שניהם נפגעו מאש חיה. דובר המשטרה הכחיש בהודעותיו הראשונות כי מחמוד אבו חליפה נהרג מאש מג"ב וטען כי יתכן ומדובר בפטירה מסרטן. על אבו מיאלה נטען כי הוא איים על שוטרי מג"ב באמצעות מוט ברזל גדול, והם נאלצו לירות מתוך הגנה עצמית. בהודעות מאוחרות יותר הכיר הדובר גם בהרוג הראשון.

ב. תחקיר – על פי עדותם של עדי ראייה ובני משפחה: ההרוג מחמוד אבו חליפה (19):

בערב יום שישי, 9.3.90, היו התנגשויות בין צעירים לבין חיילים של משמר הגבול מחוץ לתחומי המחנה. על פי העדויות לא ברור אם מחמוד אבו חליפה השתתף בהן או שלא השתתף. אחר כך צעירים נמלטו מפני החיילים אל תוך מרכז מחנה הפליטים, אך העימות לא התחדש. באותה שעה, לפי העדויות, חזרו לבתיהם אנשים שהתפללו במסגד את תפילת הערב, כך שרבים נמצאו ברחובות המרכזיים.

מחמוד אבו חליפה נורה מטווח קצר של מטרים ספורים בלבד, סמוך למסגד ולא הרחק מביתו. זה היה ירי מכוון של אש חיה. לא קדם לכך שימוש בגז מדמיע או בכדורי גומי. מחמוד נפגע מכדור בבטנו. אולי כוונו את הירי אליו מפני שהיה גבוה ובלט ביחס לבחורים אחרים. מצבו היה קשה, הוא בקש שיפנו אותו לבית"ח הצרפתי בשיח' ג'ראח, ומת בזמן הניתוח. קברו אותו ב-3 לפנות בוקר בנוכחות מספר מצומצם של אנשים.

תושבי מחנה

חשודים, הרי שיכלו
לדון לירות אש חיה
נפגעו מכדורים חיים.
בהרוג אחד.

הפליטים שועאפט
זו יום נורה למוות
פיאן עבדאללה אבו
עזתיו הראשונות כי
דרטן. על אבו מיאלה
נאלצו לירות מתוך
דיון.

ים של משמר הגבול
ליפה השתתף בהן או
מחנה הפליטים, אך
שים שהתפללו במסגד

מוך למסגד ולא הרחק
גז מדמיע או בכדורי
זהיה גבוה ובלט ביחס
הצרפתי בשיח' ג'ראח,
מומצם של אנשים.

לדברי האב, פאוזי אבו חליפה, מחמוד נפגע כשהיה בדרכו מכיוון המסגד לביתו, במרחק כ-150 מטר מן הבית. בסביבות השעה 20.00 הודיעו לו שמחמוד נפצע. הוא נסע מיד לביתו הצרפתי, אבל מחמוד כבר לא היה בחיים. הרופא המנתח סיפר כי כשמחמוד הגיע לביתו הוא התרשם שמצבו אינו חמור אבל כאשר פתח את הבטן ראה כי כל האיברים הפנימיים מרוטשים. מכאן הסברה כי מדובר בכדור בעל מהירות גבוהה (high velocity), המתפרק לרסיסים בתוך הגוף ואלו תוצאות פגיעתו.

ההרוג סופיאן עבדאללה אבו מיאלה, (32):

אבו מיאלה, אב ל-12 בנות ובנים, יצא בסביבות השעה 7.00 בבוקר ה-10.3.90 את ביתו לכיוון איזור החנויות שבמרכז המחנה, שם גם נמצאת החנות שבבעלותו. הרחוב כבר המה אנשים באותה שעה כיוון שמנחמים רבים התקהלו באיזור בית ההרוג של הלילה הקודם, מחמוד אבו חליפה. חיילי מג"ב שהגיעו למקום (מרכז המחנה, סמוך למקום בו נהרג אבו חליפה), פתחו בירי ללא אבחנה. כתוצאה מן הירי נפגעו כ-15 תושבים (חלקם נזקקו לאשפוז). אבו מיאלה נפגע מירי אש חיה, ומת עם העברתו לביתו. גם במקרה זה, טוענים התושבים, נעשה שימוש באש חיה בלא כל התרעה או אזהרה. על פי תושבי שועאפט ארועי ה-9 וה-10 במרץ היו בבחינת המשך ישיר להתגרות מתמשכת בתושבים מצד כוחות מג"ב המוצבים באיזור המחנה. קדמו לכך התגרויות מילוליות (גם באמצעות רמקול), השפלות, העמדות לקיר, הכאות תושבים, הכאות ילדים, הפחדה באמצעות כלבים.

ג. מסקנות והערות:

מעדויות התושבים עולה כי:

1. מחמוד אבו חליפה לא נהרג במהלך התנגשות של צעירים עם כח מג"ב, אשר ארעה מחוץ למחנה, אלא בזמן מנוסתם של צעירים אל עבר מרכז המחנה.
2. אין יסוד להניח כי במצב מנוסה זה נשקפה לחיילי הכח סכנה ממחמוד אבו חליפה. לו בקשו חיילי מג"ב לעוצרו הרי שניתן היה לבצע זאת בדרכים שונות. אך הפתיחה באש חיה מטווח קצר על אדם נמלט מלמדת על כוונת היורה לפגוע (להרוג).
3. מעדויות התושבים עולה כי בבוקר ה-10.3.90 פתחו חיילי מג"ב באש, לרבות ירי כדורים חיים, לעבר ציבור גדול שהתקהל ליד בית אבליים. כתוצאה מירי זה נפגע ונהרג סופיאן אבו מיאלה.

אנו מייחסים חומרה רבה לשימוש שעושים מג"ב והמשטרה בירי אש חיה בירושלים ומבקשים להפנות לכך את תשומת הלב. יתירה מזאת: העובדה כי המשטרה ניסתה

תחילה להתנער מאחריותה להריגתו של מחמוד אברחליפה מדברת בעד עצמה; היא מחזקת את הסברה כי הפתיחה באש נעשתה גם בניגוד ל'נוהלים' הפנימיים של הצבא ומג"ב.

הריגתו של סל אלאמעארי, בת

- א. ההריגה והודעת
בתאריך 15.3.90, בשע
הפליטים אלאמעארי מן
כעבור שלושה ימים ב
שלטונות הצבא להריג
ב. חקירת המקרה ע
ב-15.3.90, בין השעות 8
מן המסגד של אלאמעא
חיילים. דרך קבע מסייר
ללא אזהרה וללא סיבה
סלים ריחאן שעבר
קדימה, וכתוצאה מכך נ
עזרה. הם גם השתמשו
ריחאן הועבר לבית
למקום והתערב. על פי
ממשרדי אונר"א בירושל
בטלפון על המתרחש למ
החיילים את פינוי הפצח
ריחאן הועבר לבית
בשל מצבו הקשה. חייל

הריגתו של סלים יעקוב ריחאן, בן 55, תושב מחנה הפליטים אלאמעארי, בתאריך 15.3.90 (נפצע ב-15.3.90, נפטר ב-18.3.90)

"...ראיתי את סלים ריחאן חוזר מחנות המכולת
ובידו בקבוק קולה ופחית מיץ. לפתע הגיעו חיילי
ליים מפנית הרחוב. חייל כיוון את נשקו וירה
פעמיים: פצצת קול וכדורים. סלים ריחאן נפגע
בראשו ונפל".

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 15.3.90, בשעות הערב, נפצע אנושות סלים יעקוב ריחאן, בן 55, תושב מחנה
הפליטים אלאמעארי מפגיעת כדורי גומי, שנורו מטווח קצר ופגעו בראשו. ריחאן נפטר
כעבור שלושה ימים בבית החולים. ככל הידוע לנו לא היתה התייחסות רשמית מטעם
שלטונות הצבא להריגתו של סלים ריחאן.

ב. חקירת המקרה על פי עדי ראיה ובני משפחה:

ב-15.3.90, בין השעות 18.30 ל-19.00, כאשר כבר שרר חושך, היה סלים ריחאן בדרך לביתו
מן המסגד של אלאמעארי. המחנה היה שקט, לא היתה הפגנה או עימות של תושבים עם
חיילים. דרך קבע מסייר במחנה כוח המונה 6-10 חייל. כוח זה פתח באש באופן פתאומי,
ללא אזהרה וללא סיבה נראית לעין, ברחוב מרכזי של המחנה.
סלים ריחאן שעבר באותה שעה במקום נפגע מכדור בצדו הימני של ראשו, נפל
קדימה, וכתוצאה מכך נפצע בפניו. החיילים סגרו את המקום ומנעו מאנשים להגיש לו
עזרה. הם גם השתמשו בפצצות קול כדי להבריח כל מי שניסה להתקרב.
ריחאן הועבר לבית החולים רק אחרי שרופא העובד במרפאה של אונר"א, הגיע
למקום והתערב. על פי עדותו של הרופא הוא הוזעק למחנה בשיחת טלפון שקיבל
ממשרדי אונר"א בירושלים, בה דווח לו על הפצוע. תושבי המחנה הם שהצליחו להודיע
בטלפון על המתרחש למשרדי אונר"א בירושלים, ורק לאחר התערבותם, כאמור, איפשרו
החיילים את פינוי הפצוע.

ריחאן הועבר לבית החולים הממשלתי ברמאללה, ולא לאלמקאסד המרוחק יותר,
בשל מצבו הקשה. חיילים וקצינים הגיעו לבית החולים ודיברו עם הרופאים. הוא נותח

משך שעות רבות, עד 4.00 בבוקר למחרת. הרופאים העריכו כי תוך שולשה ימים יהיה ניתן לקבוע אם יצא מכלל סכנה. ריחאן נפטר ביום השלישי. המשפחה אינה יודעת בוודאות מהו סוג הכדור שפגע בסלים ריחאן. הרופא המנתח טען בתחילה כי מדובר בכדור גומי, אך כשבקשו לקבל את הקליע, טען הרופא כי הקליע אינו ברשותו. יש לציין כי בית החולים ברמאללה הוא בית חולים ממשלתי, ויתכן כי בעקבות התערבות הצבא, נמנעו מן המשפחה פרטים מלאים.

ג. מפי עדת הראייה סלימה ריחאן:

"...סלים ריחאן נורה ונפצע ברחוב בו אני מתגוררת, סמוך מאוד לפתח ביתי. בסביבות השעה 19.00 ראיתי את ריחאן הולך ברחוב בכיוון ביתו כשבידו בקבוק קולה גדול ופחית מיץ קטנה. הוא חלף על פני ביתי וברך אותי לשלום. לפתע הגיעה מפינת הרחוב קבוצה שמנתה שלושה חיילים. אחד מהם עמד וכיוון את נשקו. בהמשך הרחוב היו באותה שעה ילדים ונערים רבים. נשמעו שתי יריות, ירי של פצצת קול (רימון הלם) וירי של כדורים. סלים ריחאן נפגע מכדור בראשו ונפל ארצה. אנשים מן הבתים הסמוכים החלו להתקהל וביקשו לדעת מי הפצוע ולהגיש לו עזרה, אבל החיילים הרחיקו אותנו בכוח באמצעות פצצות קול (רימוני הלם)."

ג. מסקנות והערות:

מן העדויות עולה כי:

1. סלים ריחאן נפצע פצעי מוות מירי שבוצע ע"י כוח שיטור/סיור של חיילים בעת שהלך לתומו אל עבר ביתו בלב מחנה הפליטים אלאמעארי.
2. לירי החיילים לא קדמה תקרית בינם לבין תושבי המחנה.
3. הכוח הצבאי מנע מהתושבים להגיש עזרה ולפנות את הפצוע תוך שימוש בכוח ובאמצעי הפחדה.

ד. תגובת שלטונות הצבא:

בעקבות פנייתנו לפרקליטות הצבאית נפתחה מחדש חקירת מצ"ח. ביוזמתנו התקיימה חקירה של שלוש עדות ראייה להריגתו של סלים ריחאן, אך מצ"ח מסרב לבצע תחקיר משלים במחנה אלאמעארי עצמו. מדיניות מצ"ח היא לא לבצע תחקירים בזירת ההרג, ועובדה זו מקשה ומסרבלת מאוד את ביצוע החקירה. מסקנות החקירה טרם הגיעו לידינו.

הריגתו של מוחמד בתאריך 29.3.90

א. ההריגה והודעת
בתאריך 29.3.90, בשעה
מאלכ, בירי אקדח מסו
המבוקש משך למעלה

ב. תחקיר על פי עדות
בסביבות השעה 20.30
שמנתה ששה אנשים. ה
היו מכוסים בכאפיות. ל
צעירים מן הכפר שצייר
וחשבו אותם בתחילה ל
העדויות נכנסו לעימות
הבחין אחד מן הצעירים
החל לצעוק לחבריו: "נ
במוחמד מטווח של מטו
מאבד דם רב, ואח"כ נפל
נפטר בדרך.

בזמן כניסת הכוח ה
על פי העדויות, לתוצאה
מן התושבים לקיים לוח
את גופת ההרוג לחזקת
לכפר. התחיל 'משא ומתן

הריגתו של מוחמד עבד אלרחמן סלאמה, בן 19, תושב כפר מאלכ, בתאריך 29.3.90

ששה מחופשים לערבים נכנסו לכפר מאלכ באותו ערב. אחד מהם שלף אקדח וירה במוחמד סלאמה מטווח של מטר וחצי.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 29.3.90, בשעת לילה, נורה למוות מוחמד עבד אלרחמן סלאמה בן 19, תושב כפר מאלכ, בירי אקדח מטווח קצר. דובר צה"ל דיווח על רעול פנים, פעיל החזית הדמוקרטית, המבוקש משך למעלה משנה, אשר נורה כשסרב לפקודה לעצור.

ב. תחקיר על פי עדותם של עדי ראיה ובני משפחה:

בסביבות השעה 20.30 הגיעה מכיוון בית הקברות אל הרחבה שליד מסגד הכפר קבוצה שמנתה ששה אנשים. הם לבשו בגדים אזרחיים, בסגנון הלבוש המקובל באיזור. ראשיהם היו מכוסים בכאפיות. לפחות חלק מהם היו רעולי פנים. באותה שעה היו ברחבת המסגד צעירים מן הכפר שציירו סיסמאות על גדרות וקירות. הצעירים לא זיהו את ששת הזרים וחשבו אותם בתחילה לתושבי כפר אחר. ה'זרים' הצטרפו לכותבי הסיסמאות, ולפי אחת העדויות נכנסו לעימות עם הצעירים העסוקים בציון. תוך זמן די קצר (דקות ספורות), הבחין אחד מן הצעירים כי מדובר בצבא. מוחמד סלאמה שהיה בין מציירי הסיסמאות החל לצעוק לחבריו: "צבא, צבא!...". אז שלף אחד מששת ה'מחופשים' אקדח וירה במוחמד מטווח של מטר וחצי בלבד. מוחמד המשיך להתקדם עוד כ-200 מטר, כשהוא מאבד דם רב, ואח"כ נפל. הוא פונה על ידי תושבים לביה"ח אלמקאסד שבירושלים אבל נפטר בדרך.

בזמן כניסת הכוח ה'מחופש' הגיעו לכפר עוד שתי קבוצות של חיילים, שהמתינו, על פי העדויות, לתוצאות פעולת הכוח. תגבורת זו של חיילים נכנסה פנימה, כדי למנוע מן התושבים לקיים לווייה (לאחר שגופתו של מוחמד הוחזרה לכפר), ועל מנת להעביר את גופת ההרוג לחזקתם. בשלב זה העבירו התושבים את הגופה לאיזור בטוח מחוץ לכפר. התחיל 'משא ומתן' בין אביו של ההרוג לבין נציגי הממשל הצבאי בו נדרש האב

בו כי תוך שולשה ימים יהיה
סלים ריחאן. הרופא המנתח
הקליע, טען הרופא כי הקליע
ת חולים ממשלתי, ויתכן כי
ם.

מאוד לפתח ביתי. בסביבות
ידו בקבוק קולה גדול ופחית
הגיעה מפינת הרחוב קבוצה
מסך הרחוב היו באותה שעה
(רימון הלם) וירי של כדורים.
תים הסמוכים החלו להתקהל
רחיקו אותנו בכוח באמצעות

סיטור/סיור של חיילים בעת
טארי.

את הפצוע תוך שימוש בכוח

רת מצ"ח. ביוזמתנו התקיימה
אך מצ"ח מסרב לבצע תחקיר
לבצע תחקירים בזירת ההרג,
מסקנות החקירה טרם הגיעו

למסור את גופת בנו לידי הצבא. האב סרב. לבסוף הותר לקיים את הלוויה תחת משמר כבד של חיילים. אחר כך הוטל עוצר על הכפר, ותושבים הוצאו מתוך הבתים ואולצו למחוק סיסמאות מן הקירות. תוך כדי כך שמעו חיילים משוחחים ביניהם על המקרה, ועל הטווח הקצר של הירי. למחרת המקרה, לפי העדויות, הגיע קצין לכפר, כנראה לצורך חקירה מטעם הצבא.

ג. מסקנות והערות:

מן העדויות עולה כי:

1. מוחמד סלאמה לא נפגע בעת עימות בין צעירים לבין כח צבאי, אלא בפעולה יזומה אשר בוצעה על ידי יחידה מוסווית של חיילים או שב"כ.
2. מוחמד סלאמה, אשר נפגע מירי אקדח מטווח קצר, לא סיכן את חייהם של מבצעי הירי, אשר פעלו על פי תכנון מוקדם.
3. שיטת הפעולה של הכח המוסווה מחזקת את המסקנה, כי מטרת הפעולה לא היתה לעצור חשודים או "מבוקשים", אלא לפגוע/להרוג פעיל או פעילים של האינתיפאדה מכפר-מאלכ.

בעקבות פנייתנו לפרקליטות צבאית ראשית נענינו כי תחקירנו הועבר למצ"ח, החוקר את המקרה (6.6.90).

הריגתו של ג'מאל עקבת ג'אבר, בח

א. ההריגה והודעת
בתאריך 11.3.90, בשעת
הפליטים עקבת ג'אבר.
למחרת היום מפצעיו.
הדובר נפגע חליפה בס

ב. תחקיר על פי עדות
ב-11.3.90 במשך שעות ה
בין מפגנים לבין חיילי צ
נותרו סיורים ממונעים
בסביבות השעה 13.30
התקרב ג'יפ צבאי אשר
שריקה ומיד לאחר מכן
לדברי אחד העדים,
לג'יפ ופתח בירי מכוון ל
המקום, ולאחר מכן הוא
למחרת היום. הכדור הק

הריגתו של ג'מאל מוחמד אחמד חלייפה, תושב מחנה הפליטים עקבת ג'אבר, בתאריך 11.3.90

בשעות הערב שרר שקט במחנה הפליטים. חיילים
שמעו שריקה והגיבו מיידית בירי מכוון של אש
חיה. מן הירי נפגע ונהרג ג'מאל חלייפה.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 11.3.90, בשעת ערב נפגע מירי בבטנו ג'מאל אחמד חלייפה, בן 19, תושב מחנה
הפליטים עקבת ג'אבר. הוא הועבר במצב אנוש לבית החולים אלמקאסד. ג'מאל נפטר
למחרת היום מפצעיו. דובר הצבא דיווח על "ביצוע נוהל עצירת חשוד". על פי גירסת
הדובר נפגע חלייפה במהלך תקרית בין רעולי פנים לכוח צה"ל.

ב. תחקיר על פי עדותם של עדי ראיה:

ב-11.3.90 במשך שעות היום ארעו במחנה הפליטים עקבת ג'אבר, הסמוך ליריחו, עימותים
בין מפגינים לבין חיילי צבא. לפנות ערב התקריות פסקו והמתיחות במחנה פחתה. במקום
נותרו סיורים ממונעים ורגליים של כוחות צבא.
בסביבות השעה 19.30 טיילו מספר נערים בכיכר המרכזית של המחנה. אל המקום
התקרב ג'יפ צבאי אשר נעצר במרחק של כ-30 מטר מהם. אחד הבחורים שבקבוצה שרק
שריקה ומיד לאחר מכן החלו החיילים לירות.
לדברי אחד העדים, כיוונו החיילים זרקור לעבר הנערים. אחד החיילים כרע בסמוך
לג'יפ ופתח בירי מכוון לעברם. כתוצאה מן הירי נפגע ג'מאל חלייפה. חבריו גררו אותו מן
המקום, ולאחר מכן הוא הועבר במכונית פרטית אל בית החולים אלמקאסד, שם נפטר
למחרת היום. הכדור הקטלני היה כדור חי.

ג. מסקנות והערות:

מן העדויות עולה כי:

1. ג'מאל חלייפה לא נפגע במהלך תקרית בין רעולי פנים לבין חיילים, אלא בזמן בו שרר שקט במחנה עקבת ג'אבר.
2. חלייפה נהרג כתוצאה מירי אש חיה שכוונה אליו במטרה לפגוע ולהרוג, ובשעה בה לא היו מבצעי הירי נתונים בסכנת חיים.

עד מועד הדפסת החוברת טרם התקבלה תגובת פרקליטות צבאית ראשית לדרישתנו לחקירת המקרה.

הריגתו של ה
בתאריך 22.4.90

א. ההריגה והודו
בתאריך 22.4.90 נפג
למחרת בבית החול
דובר הצבא לא מס
צה"ל והמטרה בה

ב. תחקיר:

בתאריך 20.4.90 נפג
ברכבו בקטע הדרך
בעקבות המקרה
נמשכה נוכחות צבא
צעירים מחסום על
צבא. מתוך ג'פ צבא
מחסום האבנים, אל

מתוך עדותו של עד
"ישבתי בחברת קר
13.30, ואנו חזרנו מ
הרמדאן. ראינו את
ומרחוק ראינו צבא

הריגתו של הילד מוסא מוחמד אלעלאמי, בן 14, תושב בית אומר, בתאריך 22.4.90

החייל ירד מן הג'יפ החונה וכרע על הארץ בסמוך. הוא כיוון את נשקו וירה שלושה כדורים חיים. מן הכדור השני נפגע בראשו מוסא אלעלאמי שעמד על אם הדרך במרחק של כמאה מטר מן היורה.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 22.4.90 נפגע בראשו מוסא מוחמד אלעלאמי, בן 14, תושב בית אומר. הוא נפטר למחרת בבית החולים אלמקאסד.

דובר הצבא לא מסר גירסה רשמית על הריגתו של הילד. נמסר ממקורות צבאיים כי צה"ל והמשטרה בודקים את נסיבות המקרה ("דבר", "הארץ" 24.4.90)

ב. תחקיר:

בתאריך 20.4.90 נפצע ברגלו (באורח קל) מפגיעת כדור תושב קרית ארבע בשעה שנסע ברכבו בקטע הדרך שבין בית אומר לחלחול.

בעקבות המקרה הטיל הצבא עוצר על הכפר בית אומר ופתח בחיפושים. ביום המחרת נמשכה נוכחות צבאית מוגברת בכפר. ב-22.4 התקיימו בכפר מספר הפגנות, כמו כן הקימו צעירים מחסום על הכביש המוביל אל מרכז הכפר. אל המקום הגיעה תגבורת של כוחות צבא. מתוך ג'יפ צבאי נפתחה אש למספר כיוונים. מוסא אל עלמי אשר לא היה באיזור מחסום האבנים, אלא במקום מרוחק מן הארועים, נפצע אנושות בראשו.

מתוך עדותו של עד הראייה שאחדה אבו שרה:

"ישבתי בחברת קרוב משפחה בצד דרך העפר העולה אל ג'בל א-צידה. השעה היתה 13.30, ואנו חזרנו מתפילת הצהריים במסגד הסמוך. אלו היו הימים האחרונים בחודש הרמדאן. ראינו את מוסא אלעלאמי בדרכו מן המסגד אל ביתו שבמעלה הדרך. היות ומרחוק ראינו צבא אמרנו למוסא שימהר אל ביתו. מיד אח"כ נשמעו שלוש יריות. אחת

בין חיילים, אלא בזמן בו

לפגוע ולהרוג, ובשעה בה

בבית ראשית לדרישתנו

מהן פגעה בראשו של מוסא אלעלאמי. הירי בא מכיוון בית משפחת זריפה, שם חנה ג'יפ צבאי. מוסא אלעלאמי הועבר לבית החולים אל מקאסד אך נפטר למחרת בבוקר.

מתוך עדותה של עדת הראייה איבתיאג' אלעלאמי:

"ישבתי בחברת חמותי במרפסת הבית הנמצא מול בית משפחת זריפה. לא שמענו על הפגנות בכפר. ג'יפ צבאי הגיע עד למעלה הכביש, סמוך לבית זריפה ונעצר. ירד ממנו חייל אשר ישב ליד הנהג. החייל כרע על הארץ וירה שלושה כדורים. הראשון העלה אבק בשדה שממול. הכדור השני פגע בילד שעמד על דרך העפר. לאחר מכן נודע לי כי הפצוע הוא קרוב משפחתי מוסא מוחמד אלעלאמי."

ג. מסקנות והערות:

מן העדויות עולה כי בשעת הירי לא נכח מוסא מוחמד אלעלאמי באיזור ההפגנה/ חסימת הכביש. הוא נפגע בהיותו בדרכו אל ביתו.

הירי של אש חיה לעבר מוסא אלעלאמי כוון במטרה לפגוע או להרוג את הילד. איננו מוציאים מכלל אפשרות כי הירי הקטלני בוצע כאמצעי הפחדה ואיום כנגד תושבי בית אומר.

הריגתו של הילד בלאטה, בתאר

א. ההריגה והודעה בתאריך 18.5.90 בשעה 13, תושב מחנה הג' ראשו. העיתונות דיוו מכדור חי ("אלאיתית" על ידי כוח משמר הג'.

ב. תחקיר על פי עד במהלך ביקורנו בבלאטה-18.5.90 במחנה. הא' מכדור גומי זמן קצר מ' מעדויות שניהם ומעדה בסביבות השעה 10 סמוך לאותה שעה נרג' הפליטים. לאחר המק' שנקלעו לתקרית ניסו הגבול שפתחו לעברם בישבנו מכדור גומי. ע' עיצאם מחברו והמשיך. שמע החבר צעקת איש

פחת זריפה, שם חנה ג'יפ
סר למחרת בבוקר."

פחת זריפה. לא שמענו על
זריפה ונעצר. ירד ממנו
זורים. הראשון העלה אבק
חר מכן נודע לי כי הפצוע

זי באיזור ההפגנה/ חסימת

ז או להרוג את הילד. איננו
דה ואיום כנגד תושבי בית

הריגתו של הילד עיצאם אלמוגרי, בן 13, תושב מחנה הפליטים בלאטה, בתאריך 18.5.90

החיילים העמידו את עדת הראייה אל הקיר והורו
לה לשתוק. היא בקשה שינתן לה להזעיק עזרה
ליילד הפצוע אך החיילים סרבו. כך נשארה לעמוד
זמן ממושך. כל אותה העת היה עיצאם אלמוגרי
בן ה-13 מוטל על הקרקע כשהוא מאבד דם רב.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 18.5.90 בשעת בוקר נורה למוות הילד עיצאם סלימאן עבד אלנבי אלמוגרי, בן
ה-13, תושב מחנה הפליטים בלאטה. הילד נהרג מפגיעת כדור אשר נורה מטווח קצר אל
ראשו. העיתונות דיווחה על פגיעה מכדור גומי ("הארץ", "חדשות", "דבר" 20.5.90) או
מכדור חי ("אלאיתיחאד" 20.5.90). לפי אחת מגרסות הצבא ההרוג הוא בן 18, אשר נורה
על ידי כוח משמר הגבול כאשר השתתף בתקרית ידוי אבנים ("הארץ" 20.5.90).

ב. תחקיר על פי עדי ראייה:

במהלך ביקורנו בבלאטה נפגשנו עם שני עדי ראייה מרכזיים לאשר התרחש בבוקר
ה-18.5.90 במחנה. האחד, חברו של עיצאם אשר היה יחד איתו לפני הריגתו, ואשר נפצע
מכדור גומי זמן קצר לפני הירי על עיצאם; והשניה, אישה שהיתה עדת ראייה להריגה.
מעדויות שניהם ומעדויות משלימות נוספות מתקבלת התמונה הבאה:
בסביבות השעה 8.00 בבוקר שיחק עיצאם עם חברים בני גילו באחת החצרות במחנה.
סמוך לאותה שעה נרגמה מיכלית דלק (או משאית) ישראלית אשר חלפה בסמוך למחנה
הפליטים. לאחר המקרה פתח כוח צבאי במרדף אחר נערים מבלאטה. עיצאם וחבריו
שנקלעו לתקרית ניסו להמלט מן המקום, אבל נתקלו בקבוצה נוספת של חיילי משמר
הגבול שפתחו לעברם בירי של כדורי גומי. חברו של עיצאם (עד הראייה הנזכר) נפגע
בישבנו מכדור גומי. עיצאם עזר לו להגיע למרפאת אונר"א הסמוכה. בשלב זה נפרד
עיצאם מחברו והמשיך במרוצתו לתפוס מסתור מפני החיילים. מספר שניות מאוחר יותר
שמע החבר צעקת אישה וקול ירי.

בתשובה לפנייתו
בחקירה בשל הע
כי תחקיר הצוות
(17.6.90).

עיצאם חצה את הכביש בסמוך למרפאה ולמשרד אונר"א ונכנס לסימטה צדדית.
(הסימטאות והמעברים הפנימיים בתוך בלאטה הם צרים ביותר. הם אינם מאפשרים
מעבר רכב, ובמקרים מסויימים אינם מאפשרים מעבר של יותר מאדם אחד בו זמנית).
באותה שעה יצאה תושבת המחנה המתגוררת בסמוך למקום את ביתה, בכיוון מרכז
אונר"א, ופסעה באותה סימטה דרכה נכנס עיצאם (אך מן הכיוון המנוגד). היא ראתה
ילד נכנס לסימטה מכיוון אונר"א ופונה בסיבוב לסימטה צדדית צרה. מיד אחר כך שמעה
יריה. מולה ראתה שני חיילי משמר הגבול שנשקם שלוף ומכוון אליה. היא צעקה להם
לעצור כי חשבה שהם עומדים לירות בה. באותו רגע לא ידעה עדיין שעיצאם נפגע
וחשבה שהצליח להסתלק מן המקום. היא התקרבה כמה מטרים ואז ראתה את עיצאם
אלמוגרי מוטל על הקרקע כשדם רב נוזל מראשו. יש לציין, כי המרחק בין מקור הירי
לבין המקום בו נפגע עיצאם ונפל הוא של מטרים ספורים בלבד.
חיילי משמר הגבול העמידו אותה כשפניה אל הקיר הסמוך, והורו לה לשתוק. היא
בקשה מהם שינתן לה להזעיק עזרה לפצוע אך החיילים הורו לה לעמוד במקום ולשתוק.
היא נשארה במצב זה משך זמן רב, לפי הערכתה למעלה מחצי שעה. כל אותו הזמן
היה הפצוע מוטל על הקרקע כשהוא מאבד דם רב. החיילים, שישה במספר (אל שני
הראשונים הצטרפו עוד ארבעה), לא הגישו סיוע לפצוע.
לאחר מכן הגיע רכב צבאי ובו רופא או חובש ועיצאם נלקח מן המקום. בשלב זה
נכראה כבר נפטר מפצעיו. העדה התבקשה להודיע למוח'תאר המחנה. עוצר הוטל על
בלאטה.

ג. מסקנות התחקיר ודרישה לחקירה:

- מן העדויות שאספנו ומשחזור המקרה שביצענו בסיוע עדי הראייה עולה כי:
1. עיצאם אלמוגרי לא נהרג במהלך ידוי אבנים על חיילים או מכוניות. הוא נורה בזמן
שהיה בתוך סימטה פנימית צרה של המחנה, במקום ובמצב בו לא סיכן כלל את
חיי החיילים. גם אם נניח שהילד השתתף בידוי אבנים, הרי שהדבר ארע בתקרית
שקדמה למרדף ולירי. יש לפיכך להפריד את שני ה'אירועים': ידוי אבנים אשר בוצע
במקום אחר, וכנראה על ידי נערים בוגרים יותר, ומרדף של חיילי משמר הגבול אחר
ילדים ונערים תוך פתיחה באש קטלנית מטווח קצר על עיצאם.
 2. הירי בוצע ממרתק של מטרים ספורים בלבד, טווח שבו כדור גומי הוא קטלני, כאשר
היורים מכוונים מאחור אל הילד הבורח.
 3. לאחר שנפגע ונפל, השאירו חיילי הכח את הפצוע במקום משך זמן רב, ללא הגשת
סיוע רפואי, ותוך שהם מונעים מן התושבים להגיש לו עזרה ולפנותו. כתוצאה מכך
איבד הפצוע דם רב ונפטר מבלי שנעשה מאמץ מינימאלי להצילו.

תכנס לסימטה צדדית.

זר. הם אינם מאפשרים מאדם אחד בו זמנית).

ז. את ביתה, בכיוון מרכז זון המנוגד). היא ראתה

צרה. מיד אחר כך שמעה

ז. אליה. היא צעקה להם

שה עדיין שעיצאם נפגע

ז. ואז ראתה את עיצאם

ז. המרחק בין מקור הירי

ז. והורו לה לשתוק. היא

ז. לעמוד במקום ולשתוק.

ז. שעה. כל אותו הזמן

ז. שישה במספר (אל שני

ז. מן המקום. בשלב זה

ז. המחנה. עוצר הוטל על

ז. עולה כי:

ז. סכנות. הוא נורה בזמן

ז. בו לא סיכן כלל את

ז. שהדבר ארע בתקרית

ז. ידוי אבנים אשר בוצע

ז. חיילי משמר הגבול אחר

ז. אם.

ז. גומי הוא קטלני, כאשר

ז. משך זמן רב, ללא הגשת

ז. ולפנותו. כתוצאה מכך

ז. הצילו.

בתשובה לפנייתנו נענינו מלשכת פרקליט צבאי ראשי כי "המשטרה הצבאית לא פתחה בחקירה בשל העדר לכאורה של קשר בין החיילים לבין המוות". עם זאת מציין הכותב כי תחקיר הצוות הועבר לידי מצ"ח כדי שיבדוק שנית את נסיבות המוות (מפקדת פצ"ר 17.6.90).

הריגתה של בדור אחמד קראדה, בת 46, תושבת העיר שכם, בתאריך 28.5.90

ממרחק של כ-250 מטר הבחין אחמד קראדה בחייל המכוון את נשקו לעבר מרפסת הבית. אח"כ נשמעה יריה. אימו, בדור קראדה, נפגעה בפה ניה כשעמדה בפתח היציאה מהמטבח למרפסת. במהלך הניתוח היא נפטרה. הכדור אשר חדר לחלל הראש התמקם באיזור החוליה הראשונה של חוט השדרה וגרם למותה.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 28.5.90 נורתה למוות בדור אחמד עבד אלמהדי קראדה, בת 46, אם לשמונה, תושבת שכונת ראס אל-עין בשכם. היא נפגעה מכדור בפניה, בשעה שהיתה במטבח ביתה, סמוך לדלת היציאה למרפסת, ומתה שעות ספורות לאחר מכן בבית החולים האנגליקני בשכם. לא נמסרה גרסה של הצבא לגבי הריגתה של בדור קראדה, למעט הודעה המכירה במותה ובעימות בין צעירים לחיילים בשכונת ראס אל עין בערב ה-28.5.90 ("הארץ" 31.5.90).

ב. התחקיר:

התחקיר שבצע הצוות מסתמך על שתי עדויות מרכזיות אשר נגבו מבנה של בדור קראדה ומגיסתה, שניהם עדי ראייה למקרה, ועל עדויות נוספות של קרובי משפחה. הבן, אחמד סמיח קראדה, נכח סמוך ליציאה האחורית של הבית, המקום בו נפגעה אימו, וראה ממרחק את החייל מבצע הירי. הגיסה, מיאסר פתחאללה קראדה, צפתה מקרוב בביצוע הירי.

על פי עדותו של הבן, אחמד סמיח אסד קראדה:

בסביבות השעה 18.30 היה אחמד קראדה על גג בית המשפחה, באותו חלק של הגג המשקיף על מרפסת הבית. מרפסת זו פונה אל הוואדי ואל המקום, המרוחק כ-250 מטר מבית קראדה, ממנו בוצע הירי. הוא הבחין בחבורה של כעשרה ילדים בגילאים שונים

ת העיר שכם,

מסר הבחין אחמד קראדה
ק לעבר מרפסת הבית. אח"כ
בדור קראדה, נפגעה בפי
היציאה מהמטבח למרפסת.
נפטרה. הכדור אשר חדר
באיזור החוליה הראשונה
ל מותה.

דה, בת 46, אם לשמונה,
שהייתה במטבח ביתה,
בבית החולים האנגליקני
דה, למעט הודעה המכירה
בערב ה-28.5.90 ("הארץ")

בו מבנה של בדור קראדה
קרובי משפחה. הבן, אחמד
ש בו נפגעה אימו, וראה
דה, צפתה מקרוב בביצוע

חה, באותו חלק של הגג
קום, המרוחק כ-250 מטר
דה ילדים בגילאים שונים

הנמלטים מפניהם של חיילים אשר הגיחו מן המורד (מדרגות המובילות מכביש עליון אל כביש תחתון). הילדים נמלטו מן המקום.

שלושה חיילים התמקמו על גג מבנה (הנשקף בבירור מבית קראדה) ושהו שם משך מספר דקות. אחד מהם, לפי עדותו של אחמד קראדה, כיוון את רובהו לעבר איזור המגורים שבו נמצא בית קראדה. לאחר מכן נטל רובה אחר מידי חייל שני וכיוון את נשקו לכיוון הבית. הערכות זו נמשכה מספר דקות. בשלב זה חשש אחמד קראדה לחייו והסתתר מאחורי חביות פח הנמצאות דרך קבע על הגג.

נשמעה יריה. מיד אחר כך ירד אחמד מן הגג אל המרפסת וראה את אימו בפתח המטבח. בדור קראדה נפגעה בפניה; הכדור חדר דרך החלק העליון של האף. בתחילה עדיין היתה יכולה להתקדם בכוחות עצמה. אביו של אחמד העביר אותה לבית החולים האנגליקני, שם עברה צילום רנטגן והוכנסה מיד לניתוח ממושך, אך נפטרה זמן קצר אחר כך. במהלך הניתוח התברר כי הכדור, אשר חדר לחלל הראש, התקדם והתמקם באיזור החוליה הראשונה של חוט השדרה, מה שגרם למותה של בדור קראדה.

הקבורה והנתיחה שלאחר המות – על פי עדויות קרובי המשפחה:

לאחר שנודע כי בדור קראדה מתה מפציעה נלקחה גופתה על ידי צעירים למחבוא על מנת למנוע את העברתה לידי חיילים. בשעת לילה מאוחרת נערכה הקבורה. בליל המחרת זומן בעלה של בדור קראדה לממשל הצבאי. הוא נדרש להוביל את אנשי הצבא לקברה של אשתו על מנת שיוציאו את הגופה ויבצעו נתיחה שלאחר המוות. תחילה סרב הבעל, אך נאלץ להסכים לאחר שהושמעו באוזניו אימים כי סרוב יגרור פגיעה בבנו היושב בכלא. הניתוח בוצע באבו כביר בנוכחות שני רופאים משכם שהוזמנו על ידי המשפחה. ממצאי הניתוח הראו כי בדור קראדה נהרגה מפגיעת כדור חי.

על פי עדותה של מיאסר פתחאללה קראדה:

בשעת הירי נכחה מיאסר קראדה, גיסתה של בדור קראדה, בבית קרובי משפחה המשקיף על משטח הבטון (גג) שממנו בוצע הירי. דרך חלון הדירה שבה שהתה, צפתה מיאסר במתרחש. היא ראתה את החייל מכוון את הרובה ויורה לכיוון בית משפחתה, (רבים מבני משפחת קראדה המורחבת מתגוררים שם בסמיכות). מייד לאחר מכן מהרה מיאסר למקום ואז נודע לה כי בדור קראדה נפגעה.

ג. מסקנות והערות הצוות:

מן התחקיר שקיימנו עולה כי:

1. בדור קראדה לא נהרגה במהלך עימות בין חיילים לבין תושבים. גם אם קדם להריגתה עימות בין צעירים לחיילים, הרי שהוא התרחש במקום המרוחק לפחות 250 מטר מביתה, והיא כמובן לא השתתפה בארוע זה.
2. העדויות שבידינו תומכות במסקנה כי בדור קראדה נפגעה מירי שכוון על מנת לפגוע ולהרוג: העובדה שעבר זמן ממושך יחסית מתום התקרית בין צעירים לחיילים, והעובדה כי שני עדים לפחות ראו חייל מכוון את נשקו לעבר הבית, מובילות למסקנה זו.
3. בדור קראדה נפגעה מכדור חי.

פנית הצוות הועברה לפרקליטות צבאית ראשית בתאריך 26.6.90.

הריגתו של ג'מל

א. ההריגה והוד

בתאריך 11.6.90 נהרגו כוחות הבטחון בעי ללכידתה של חול הודעה זו ג'מל ע

ב. תחקיר:

התחקיר שלהלן מ בידי כוחות הבטחון להרכיב את התח ברצון העדים איננ לפי העדויות גדולה של צעירים ג'מל עקליק לא אנשים אשר לבש הוא החל לצעוק: מכונית מסוג מר חיילים, חלקם לו שהגיעו במכונית שהו בתוך החדר הפצועים הוע

הריגתו של ג'מאל עקליק, בן 20, תושב שכם, בתאריך 11.6.90

חיילים מחופשים בבגדי נשים הפתיעו את ג'מאל עקליק. כשזיהה אותם וצעק, ירו בזרועו. בעודו פצוע רדפה אחריו קבוצת חיילים תוך ירי מאסיבי של אש חיה לכל עבר. עקליק נפצע, המשיך לרוץ, נכנס לבית מגורים ושם התמוטט. עזרה רפואית לא הגיעה בזמן וג'מאל עקליק נפטר מפצעיו.

א. ההריגה והודעת שלטונות הצבא:

בתאריך 11.6.90 נורה למוות ג'מאל ג'מיל עקליק, תושב שכם, בן 20, במהלך פעולה של כוחות הבטחון בעיר שכם. דובר צה"ל מסר לתקשורת כי מדובר בהתקלות אשר הביאה ללכידתה של חוליה מבוקשת, במהלכה נעצרו כ-20 איש, בהם שלושה פצועים. לפי הודעה זו ג'מאל עקליק נפצע כאשר סרב לעצור בעת ביצוע "נוהל עצירת חשוד".

ב. תחקיר:

התחקיר שלהלן מבוסס על עדויות חלקיות של עדי ראיה. עדי הראייה המרכזיים נלכדו בידי כוחות הבטחון ו/או נפצעו והועברו לבתי חולים תחת שמירה צבאית. לפיכך נאלצנו להרכיב את התחקיר מעדויות של תושבים, אשר ראו חלק מההתרחשויות. בהתחשב ברצון העדים איננו מביאים כאן את שמותיהם. התחקיר התקיים בתאריך 16.6.90. לפי העדויות שבידינו המקרה ארע בסביבות השעה 11.00 לפני הצהריים. קבוצה גדולה של צעירים קיימה מפגש בחדר גדול (מעין מחסן) אשר אינו משמש למגורים. ג'מאל עקליק לא היה בתוך המבנה אלא עמד בחוץ סמוך לכניסה. לפתע הגיעו למקום שני אנשים אשר לבשו שמלות נשים. ג'מאל הבחין בהם וזיהה כי מדובר בגברים מחופשים. הוא החל לצעוק: "צבא, צבא!...", על מנת להזהיר את חבריו. תוך כדי כך הגיעה למקום מכונית מסוג מרצדס הנושאת לוחית זהוי של איזור שכם ודלתותיה פתוחות למחצה. חיילים, חלקם לובשי אזרחי, יצאו ממנה. החיילים (לא ברור אם המחופשים או אלו שהגיעו במכונית) פתחו באש לעבר ג'מאל ופצעו אותו בזרועו. שניים מבין הצעירים אשר שהו בתוך החדר יצאו החוצה לאחר שנשמעו קולות הירי, ונפגעו מאש החיילים. הפצועים הועברו לרחבה סמוכה למקום והוחזקו שם. תוך כדי כך הגיעה לאיזור

תושבים. גם אם קדם להריגתה קום המרוחק לפחות 250 מטר

ה נפגעה מירי שכוון על מנת
ה התקרית בין צעירים לחיילים,
לעבר הבית, מובילות למסקנה

26.6.90

תגבורת גדולה מאד של חיילים. בשלב זה ניסו הפצועים להמלט. ג'מאל עקליק התקדם לעבר רחוב סמוך כשקבוצה גדולה של חיילים רודפת אחריו תוך כדי ירי מאסיבי של אש לכל עבר. עקבות ירי ניכרו במקום בעת שקיימנו את התחקיר וכן כתמי דם ברורים של הפצוע על קירות ולאורך המסלול אותו עבר. עקליק נפצע בחזה, המשיך לרוץ, ועלה במדרגות פנימיות של בית מגורים, שם התמוטט. בני הבית התקשרו טלפונית לצלב האדום ולסוהר האדום בניסיון להזעיק עזרה לפצוע. לפי עדותם, מנעו כוחות צבא את גישתו של צוות ההצלה לאיזור.

רק כעבור כשעה וחצי הגיע כוח צבאי אל בית המגורים. ג'מאל עקליק כבר נפטר מפצעיו.

יש להוסיף כי על פי עדותם של בני משפחתו, ג'מאל עקליק לא היה מבוקש על ידי כוחות הביטחון וגם לא ישב בכלא בתקופת האינתיפאדה.

ג. הערות הצוות:

1. על פי הפרטים שאספנו, וגם על פי הודעות הצבא לתקשורת, הפעולה בשכם באותו בוקר היתה יזומה. מן העדויות עולה כי החיילים המחופשים הפתיעו את ג'מאל עקליק. החיילים ירו בעקליק ופגעו בו אף כי הוא לא תקף אותם או סיכן בדרך כלשהיא את חייהם. יש להוסיף כי עקליק לא היה חמוש ולא החזיק בידיו שום חפץ.

2. על פי העדויות ג'מאל עקליק הפצוע ניסה להימלט מן החיילים שלכדו אותו לאחר הפגיעה הראשונה ואז נפצע אנושות מכדור שפגע בחזהו במהלך מצוד שבו המטירו היורים אש חיה לכל עבר. גם בהנחה כי עקליק בקש להמלט ממעצר, אין הדבר משמש הצדקה לשימוש מאסיבי בירי של אש חיה לעבר הצעיר הפצוע, אשר דימם כל אותה עת.

3. מעדויות התושבים עולה, כי נמנעה הגעתו של רכב הצלה אל האיזור בשל הסגר הצבאי שהוטל עליו.

ד. דרישה לחקירה:

לפי הבנתנו בשני המקרים בהם ירו חיילים בג'מאל עקליק לא הצדיקו הנסיבות פתיחה באש, לא כל שכן אש חיה. בפעם הראשונה ירו חיילים מחופשים בצעיר בלתי חמוש אשר לא תקף אותם. השימוש המאסיבי בירי בפעם השנייה, מצביע על כך שהחיילים ביקשו לירות על מנת לפגוע בפצוע הנמלט, למרות שלא נשקפה ממנו כל סכנה. הפניה לפרקליטות הצבאית נעשתה בתאריך 26.6.90.

הריגתו של הילד

א. ההריגה והודעת בתאריך 5.6.90 בשעות מגוריו בעיר שכם. דה צעדו ברחוב בשכם כאשר עצרו ירו החיילים בצד

ב. תחקיר:

חברי הצוות ביקרו בב את המקרה בעזרת מן העדויות עולה באותו יום היתה ושבבים מעטים נמצאו בכביש סמוך לביתו ש אשר ככל הנראה רדף המוליך לחצר אחורית מתפצלים לשתי קבוצות הילדים, בעוד השנייה תצפית אל עבר הבורח נורו לעברו מספר יריות של כ-20 מטר מן הכניסה מקרה נפצע עוד ילד ב אחרי שרמי קמחי למקום אמבולנס של

הריגתו של הילד רמי קמחיה, בן 13, תושב שכם בתאריך 5.6.90

רמי בן ה-13 וילדים נוספים נמלטו אל תוך חצר אחורית של בית כאשר חיילים רודפים אחריהם. בחצר ירו ברמי כדורים חיים מטווח של 20 מטר.

א. ההריגה והודעת השלטונות:

בתאריך 5.6.90 בשעות אחה"צ הרגו חיילים את הילד רמי קמחיה, בן 13, סמוך לבית מגוריו בעיר שכם. דובר הצבא מסר כי רמי קמחיה נמנה על קבוצת רעולי פנים אשר צעדו ברחוב בשכם כאשר הם קוראים קריאות ברס"קול. בוצע נוהל עצירת חשוד וכשלא עצרו ירו החיילים בצעירים. נמסר כי צה"ל חוקר את נסיבות המקרה.

ב. תחקיר:

חברי הצוות ביקרו בביתו של ההרוג בתאריך 30.6.90, שוחחו עם בני המשפחה, ושיחזרו את המקרה בעזרת אחד מהילדים אשר היה עד ראייה.

מן העדויות עולה התמונה הבאה:

באותו יום היתה שביתה כללית בשטחים לציון 23 שנות כיבוש, ולפיכך רק עוברים ושבים מעטים נמצאו ברחובות. רמי קמחיה וכמה מחבריו, כולם בגילים 12-15, שיחקו בכביש סמוך לביתו של רמי. בסביבות השעה 16.30 הגיעה אל המקום קבוצה של חיילים, אשר ככל הנראה רדפו אחר נערים אחרים. חבורת הילדים נמלטה מיד אל תוך מעבר המוליך לחצר אחורית של אחד הבתים. החיילים החלו רודפים אחריהם תוך שהם מתפצלים לשתי קבוצות של שניים או שלושה חיילים. קבוצת חיילים אחת רדפה אחר הילדים, בעוד השנייה מתמקמת בכניסה האחורית של בניין, בעמדה המאפשרת לה תצפית אל עבר הבורחים. כאשר ניסה רמי לטפס על גדר אבן בכדי לעבור לחצר סמוכה, נורו לעברו מספר יריות. הוא נפגע בחזה בבטן וברגל מכדורים חיים. הירי בוצע ממרחק של כ-20 מטר מן הכניסה הצופה אל החצר והגדר. רמי נפטר בדרך לבית החולים. באותו מקרה נפצע עוד ילד בן 14 ונעצר ילד נוסף בן 14.

אחרי שרמי קמחיה נפצע העבירו אותו מן החצר הפנימית אל הכביש עד שהגיע למקום אמבולנס של הסהר האדום. אמו של רמי צפתה במתרחש דרך חלון ביתה, אך

להמלט. ג'מאל עקליק התקדם חריו תוך כדי ירי מאסיבי של התחקיר וכן כתמי דם ברורים בצע בחזה, המשיך לרוץ, ועלה לבית התקשרו טלפונית לצלב עדותם, מנעו כוחות צבא את

דים. ג'מאל עקליק כבר נפטר

עקליק לא היה מבוקש על ידי

קשורת, הפעולה בשכם באותו מחפשים הפתיעו את ג'מאל לא תקף אותם או סיכן בדרך ש ולא החזיק בידיו שום חפץ. ק החיילים שלכדו אותו לאחר זהו במהלך מצוד שבו המטירו ש להמלט ממעצר, אין הדבר עבר הצעיר הפצוע, אשר דימם

הצלה אל האיזור בשל הסגר

ק לא הצדיקו הנסיבות פתיחה מחפשים בצעיר בלתי חמוש וניה, מצביע על כך שהחיילים נסקפה ממנו כל סכנה.

הריגתו של הילד רמי קמחיה, בן 13, תושב שכם בתאריך 5.6.90

רמי בן ה-13 וילדים נוספים נמלטו אל תוך חצר אחורית של בית כאשר חיילים רודפים אחריהם. בחצר ירו ברמי כדורים חיים מטווח של 20 מטר.

א. ההריגה והודעת השלטונות:

בתאריך 5.6.90 בשעות אחה"צ הרגו חיילים את הילד רמי קמחיה, בן 13, סמוך לבית מגוריו בעיר שכם. דובר הצבא מסר כי רמי קמחיה נמנה על קבוצת רעולי פנים אשר צעדו ברחוב בשכם כאשר הם קוראים קריאות ברס"קול. בוצע נוהל עצירת חשוד וכשלא עצרו ירו החיילים בצעירים. נמסר כי צה"ל חוקר את נסיבות המקרה.

ב. תחקיר:

חברי הצוות ביקרו בביתו של ההרוג בתאריך 30.6.90, שוחחו עם בני המשפחה, ושיחזרו את המקרה בעזרת אחד מהילדים אשר היה עד ראייה.

מן העדויות עולה התמונה הבאה:

באותו יום היתה שביתה כללית בשטחים לציון 23 שנות כיבוש, ולפיכך רק עוברים ושבים מעטים נמצאו ברחובות. רמי קמחיה וכמה מחבריו, כולם בגילים 12-15, שיחקו בכביש סמוך לביתו של רמי. בסביבות השעה 16.30 הגיעה אל המקום קבוצה של חיילים, אשר ככל הנראה רדפו אחר נערים אחרים. חבורת הילדים נמלטה מיד אל תוך מעבר המוליך לחצר אחורית של אחד הבתים. החיילים החלו רודפים אחריהם תוך שהם מתפצלים לשתי קבוצות של שניים או שלושה חיילים. קבוצת חיילים אחת רדפה אחר הילדים, בעוד השנייה מתמקמת בכניסה האחורית של בניין, בעמדה המאפשרת לה תצפית אל עבר הבורחים. כאשר ניסה רמי לטפס על גדר אבן בכדי לעבור לחצר סמוכה, נורו לעברו מספר יריות. הוא נפגע בחזה בבטן וברגל מכדורים חיים. הירי בוצע ממרחק של כ-20 מטר מן הכניסה הצופה אל החצר והגדר. רמי נפטר בדרך לבית החולים. באותו מקרה נפצע עוד ילד בן 14 ונעצר ילד נוסף בן 14.

אחרי שרמי קמחיה נפצע העבירו אותו מן החצר הפנימית אל הכביש עד שהגיע למקום אמבולנס של הסהר האדום. אמו של רמי צפתה במתרחש דרך חלון ביתה, אך

להמלט. ג'מאל עקליק התקדם וזריו תוך כדי ירי מאסיבי של התחקיר וכן כתמי דם ברורים נצטבו בחזה, המשיך לרוץ, ועלה בית התקשרו טלפונית לצלב עדותם, מנעו כוחות צבא את

רים. ג'מאל עקליק כבר נפטר

עקליק לא היה מבוקש על ידי

קסורת, הפעולה בשכם באותו מחופשים הפתיעו את ג'מאל לא תקף אותם או סיכן בדרך ש ולא החזיק בידיו שום חפץ. החיילים שלכדו אותו לאחר זהו במהלך מצוד שבו המטירו ש להמלט ממעצר, אין הדבר נבר הצעיר הפצוע, אשר דימם

הצלה אל האיזור בשל הסגר

ק לא הצדיקו הנסיבות פתיחה מחופשים בצעיר בלתי חמוש וניה, מצביע על כך שהחיילים נשקפה ממנו כל סכנה.

בשל המרחק הרב לא זיהתה כי מדובר בבנה. היא זעקה: אללה אכבר, ושכנים השיבו לה מחלונות סמוכים את אותה קריאה. לדבריה, חיילים ששמעו את הקריאות הגיבו בירי שכוון למעלה.

ג. מסקנות והערות:

בשל העדר עדי ראיה נוספים למה שהתרחש קודם להריגתו של רמי קמחיה, אין באפשרותנו לקבוע האם קבוצת הילדים שימשה מטרה ראשונית למרדף החיילים או שאלו בקשו לפגוע בקבוצה אחרת. מן התחקיר עולה כי:

1. להימלטות הילדים ולרדיפת החיילים אחריהם לא קדם עימות.
2. רמי קמחיה נפגע מכדורים חיים שנורו לעברו מטווח קצר ביותר בשעת מנוסתו, כשהוא בחצר אחורית של בית. משיחזור המקרה ברור בעליל כי רמי וחבריו לא סיכנו ולא יכלו לסכן חיילים שרדפו אחריהם. השימוש באש חיה באותן נסיבות לא יכול היה אלא להסתיים בפגיעה חמורה, מפאת המרחק הקצר, והקושי הפיזי שבמעבר מחצר לחצר עבור הילד הבורח.
3. השאלה האם היה רמי קמחיה רעול פנים איננה רלוונטית לפי הבנתנו: גם אם נתעלם מגרסת הילדים לפיה פניו של רמי היו גלויות, הרי שמדובר בירי לעבר ילד קטן ונמוך, אשר בוצע בשעת אור מלא, כאשר חיילים אינם נתונים כלל בסכנת פגיעה, ורואים במדויק את "המטרות" שלפניהם.

הפניה לפרקליטות הצבאית נעשתה בתאריך 4.7.90.

ברצוננו להודות לעשר
המערבית אשר ארחו
איבדו בנים, בנות, אי
עדויות, והביעו הערכ
ורואים עצמנו מחוייב
למשפט צודק.

לה אכבר, ושכנים השיבו לה
ועו את הקריאות הגיבו בירי

הריגתו של רמי קמחיה, אין
אשונות למרדף החיילים או

עיסות.

קצר ביותר בשעת מנוסתו,
עליל כי רמי וחבריו לא סיכנו
חיה באותן נסיבות לא יכול
קצר, והקושי הפיזי שבמעבר

ת לפי הבנתנו: גם אם נתעלם
ובר בירי לעבר ילד קטן ונמוך,
ס כלל בסכנת פגיעה, ורואים

תודה

ברצוננו להודות לעשרות המשפחות הפלסטיניות במחנות הפליטים בכפרי ובערי הגדה
המערבית אשר ארחו אותנו בבתיהן לצורך הכנתם של התחקירים. משפחות אלו אשר
איבדו בנים, בנות, אימהות ואבות, קיבלו אותנו תמיד בסבר פנים יפות, סייעו בגביית
עדויות, והביעו הערכה לפעולתנו. אנו אסירי תודה ליחס אצילי זה מצד המשפחות,
ורואים עצמנו מחוייבים להמשיך ולפעול להעמדתם של האחראים להריגת יקיריהם
למשפט צודק.

"דפי עמדה", יש גבול